

Taloushallinnon merkonomi- ja tradenomiopiskelijoiden mielikuvat toistensa koulutuksesta ja tulevaisuuden näkymistä

Ossi Vesaluoma

Tekijä(t) Ossi Vesaluoma	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Taloushallinnon merkonomi- ja tradenomiopiskelijoiden mielikuvat toistensa koulutuksesta ja tulevaisuuden näkymistä	Sivu- ja liitesivumäärä 48 + 7
<p>Tässä opinnäytetyössä tutkitaan taloushallinnon merkonomi- ja tradenomiopiskelijoiden mielikuvia toistensa koulutuksesta, työllisyydestä ja työtehtävistä. Merkonomi- ja tradenomiopiskelijoiden kuulee usein kiistelevän tutkintojensa paremmuudesta, joten tarkoituksena oli tutkia, millaisia heidän mielikuvat toistensa tutkinnoista käytännössä ovat. Työ on rajattu koskemaan pelkästään taloushallintoon suuntautuneita merkonomi- ja tradenomiopiskelijoita.</p> <p>Opinnäytetyön kirjoittaminen alkoi vuoden 2016 lopussa. Työ alkaa johdannolla, jossa esitellään tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset tarkemmin. Johdannon jälkeen tulee tietoperusta, jossa selitän työn kannalta tärkeitä käsitteitä ja määritelmiä aiempien tutkimusten, lakien ja aiheeseen liittyvän kirjallisuuden avulla.</p> <p>Tietoperustassa ensiksi selvitän taloushallinnon määritelmää, sen prosesseja ja tulevaisuutta. Käyn taloushallinnon prosesseja läpi etenkin sähköistyneen ja digitalisoituneen taloushallinnon prosessien kautta. Taloushallinto on muuttumassa kokonaan digitalisoituneeksi, joten tulevaisuudessa myös taloushallinnon merkonomien ja tradenomiopiskelijoiden työtehtävät tulevat muuttumaan.</p> <p>Seuraavassa luvussa esittelen lyhyesti merkonomien ja tradenomiopiskelijoiden tutkintoja osana Suomen koulutusjärjestelmää. Selvitän aiempien tutkimusten avulla, millainen työllisyystilanne taloushallinnon merkonomeilla ja tradenomeilla on, millaisiin työtehtäviin he työllistyvät, sekä millaisia odotuksia työelämän edustajilla on taloushallinnon osaajilta.</p> <p>Työhön liittyvässä empiirisessä osassa tein kyselytutkimuksen Webropolin avulla Haaga-Heliassa opiskeleville taloushallintoon suuntautuneille tradenomiopiskelijoille ja Suomen Liikemiesten Kauppaopistossa opiskeleville taloushallintoon suuntautuneille merkonomiopiskelijoille. Jaoin kyselyt kummankin koulun oppilaille vuoden 2017 maaliskuussa ja vastauksia saatiin kummastakin koulusta noin kolmekymmentä kappaletta. Kyselylomake oli jaettu kuuteen teemaan: koulutus, työllisyys, työtehtävät, palkkaus, ura- ja etenemismahdollisuudet sekä tutkinnon arvostus. Kyselylomake sisälsi jokaisesta teemasta väittämiä, joihin vastaajat valitsivat viisiportaisesta vastausvaihtoehdoista ovatko he väittämän kanssa samaa vai eri mieltä.</p> <p>Tutkimuksen tuloksissa ei ilmennyt uusia eikä odottamattomia vastauksia vaan tulokset tukevat tietoperustassa olevia aiempia tutkimuksia ja teorioita. Tuloksia havainnollistetaan taulukoilla ja kaavioilla.</p>	
Asiasanat Taloushallinto, tradenomi, merkonomi, koulutus, työtehtävät, työllisyys.	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset	1
1.2	Opinnäytetyön rakenne	2
2	Työ yrityksen taloushallinnossa	3
2.1	Taloushallinnon määritelmä	3
2.2	Taloushallinnon prosessit	4
2.3	Taloushallinto tulevaisuudessa	6
3	Merkonomin ja tradenomin työllisyystilanne	8
3.1	Tradenomin ja merkonomin tutkinto osana Suomen koulutusjärjestelmää	8
3.2	Muita tutkimuksia aiheesta	10
3.3	Taloushallinnon merkonomin ja tradenomin työtehtävät	13
3.4	Työelämän odotukset taloushallinnon tradenomilta ja merkonomilta	15
4	Tutkimuksen menetelmävalinnat, kohdejoukko ja toteutus	18
4.1	Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen pääpiirteitä	18
4.2	Kyselyihin vastanneiden koulutusohjelmat	19
4.3	Tutkimuksen tavoite, menetelmävalinnat ja toteutus	21
5	Vastausten esittely ja analysointi	24
5.1	Kyselyyn vastanneiden taustatiedot	24
5.2	Ryhmien koulutukseen liittyvät väittämät	25
5.3	Ryhmien työllisyyteen liittyvät väittämät	29
5.4	Ryhmien työtehtäviin liittyvät väittämät	30
5.5	Ryhmien palkkaukseen liittyvät väittämät	32
5.6	Ryhmien ura- ja etenemismahdollisuuksiin liittyvät väittämät	34
5.7	Ryhmien tutkinnon arvostukseen liittyvät väittämät	36
5.8	Yhteenvedot teemoista	37
6	Pohdinta	40
6.1	Yhteenvedo tutkimuksesta	40
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	41
6.3	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	43
	Lähteet	45
	Liitteet	49
	Liite 1. Kyselylomake taloushallintoon suuntautuneille merkonomi- ja tradenomiopiskelijoille	49

1 Johdanto

Opinnäytetyöni aihe on ”Taloushallinnon merkonomi- ja tradenomiopiskelijoiden mielikuvat toistensa koulutuksesta ja tulevaisuuden näkymistä”. Tutkin, kuinka taloushallintoon suuntautuvat merkonomi- ja tradenomiopiskelijat kokevat eroavansa toisistaan ja millaisia näkemyksiä heillä on toisistaan.

Tradenomiopiskelijana olen kohdannut monenlaisia suhtautumisia opiskelijakavereiltani merkonomeja kohtaan ja toisinpäin. Esimerkiksi monet tradenomit ajattelevat olevansa merkonomien yläpuolella ja että merkonomiopinnot ovat paljon helpompia. Monet tradenomit ovat väittäneet merkonomien työllistyvän ainoastaan kaupan kassalle tai muihin kuin oman alan tehtäviin. Monet merkonomit tuntuvat taasen pitävän tradenomikoulutusta turhana, koska heidän mielestään merkonomin koulutus on sama kuin tradenomin, mutta nopeampi.

Olen ymmärtänyt, että taloushallinnon tradenomin ja merkonomin opinnot eivät hirveästi eroaisi, esimerkiksi käytössä on samoja kirjoja ja kurssisisältöjä. He myöskin kilpailevat samoista työpaikoista ja yritysten taloushallinnossa työskentelee tradenomeja ja merkonomeja samoissa tehtävissä. Olisi mielenkiintoista selvittää, kokevatko he eroavansa toisistaan, tai pitävätkö esimerkiksi merkonomiopiskelijat tradenomeja korkeampiarvoisina ja mitä he ajattelevat tulevaisuuden työnäkymistä.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset

Tutkimuksellani ei ole toimeksiantajaa, mutta uskon sen olevan silti hyödyllinen monelle. Tulosten avulla saadaan uutta tietoa, mitä taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat ajattelevat toistensa tutkinnoista ja tulevaisuudesta. Taloushallinnon tradenomit ja merkonomit saavat tutkimuksesta hieman lisää tietoa, mitä he yleisesti ajattelevat toisistaan ja millaista tutkittua tietoa heidän työllisyysnäkymistään on jo.

Pääkysymykseni on:

- Millaisia mielikuvia taloushallintoon suuntautuneilla merkonomi- ja tradenomiopiskelijoilla on toistensa koulutuksesta ja tulevaisuuden näkymistä?

Jotta saisin pääkysymyksen ratkaistuksi, tarvitsen vastauksen seuraaviin alakysymyksiin:

- Miten taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat ajattelevat eroavansa toisistaan työelämässä?
- Miten taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat kokevat heidän koulutuksensa eroavan toisistaan.
- Mitä taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat ajattelevat tulevaisuuden työllisyydestä?

Rajaan työni koskemaan pelkästään taloushallinnon merkonomi- ja tradenomiopiskelijoita ja heidän ajatuksiaan toisistaan. Kyselytutkimuksen kohdistan vain Haaga-Helian (lyhenne HH) taloushallintoon suuntautuneille tradenomiopiskelijoille ja Suomen Liikemiesten Kauppaopiston (lyhenne SLK) taloushallintoon suuntautuneille merkonomiopiskelijoille. Tutkimukseen osallistujat valitaan taloushallinnon suuntautumisopintojen päiväkurssilaisista.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyöni etenee Haaga-Helian (Haaga-Helia 2016) raportointiohjeen perinteisen raportin rakenteen mukaisesti. Työn johdannon jälkeen on työn tietoperusta, jossa käydään läpi teoriaa opinnäytetyön aiheesta. Tietoperustan jälkeen on työn empiirinen osa, jossa esitellään tekemäni tutkimus ja analysoidaan sitä. Työn viimeiset osat ovat pohdinta, lähteet ja liitteet.

Työn tietoperusta on kirjoitettu olemassa olevien teorioiden, tutkimusten, opinnäytetöiden ja lakien avulla. Toisessa luvussa käyn läpi taloushallinnon määritelmää, prosesseja ja tulevaisuutta. Taloushallinto ja laskentatoimi ovat erittäin laajoja käsitteitä, joten työssäni käyn läpi taloushallinnon prosesseja ja tulevaisuuden näkökulmia erityisesti valmistuvan taloushallintoon suuntautuneen merkonomin ja tradenomin näkökulmasta.

Kolmannessa luvussa esittelen lyhyesti tradenomin ja merkonomin tutkinnot osana Suomen koulutusjärjestelmää lakien, määräysten ja säännösten avulla. Kolmannessa luvussa käyn läpi myös opinnäytetyöni aihetta lähellä olevia opinnäytetöitä ja muita tutkielmia, sekä selvitän taloushallinnon tradenomin ja merkonomin mahdollisia työtehtäviä esimerkiksi Tradenomiliiton tutkimuksen ja muiden tutkimusten avulla. Käsittelen luvussa myös työelämän odotuksia tradenomeilta ja merkonomeilta sekä koulutusten vastaavuutta työelämän kanssa.

Työn empiirisessä osassa esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmät, tavat ja tulokset. Lopuksi pohdin hieman opinnäytetyötä yleisesti ja analysoin saamiani vastauksia ja havainnollistan niitä kuvioilla ja taulukoilla.

2 Työ yrityksen taloushallinnossa

Keskityn opinnäytetyössäni taloushallinnon tradenomi- ja merkonomiopiskelijoihin, joten tässä luvussa käyn suppeasti läpi taloushallinnon määritelmää, taloushallinnon osa-alueita sekä taloushallinnon tulevaisuutta. Taloushallinnolle on monia eri määritelmiä, mutta yritän poimia oleelliset määritelmät, osa-alueet ja tulevaisuuden näkymät työni kannalta. Tämä luku auttaa ymmärtämään millaisiin tehtäviin taloushallinnon merkonomit ja tradenomit voivat esimerkiksi työllistyä.

2.1 Taloushallinnon määritelmä

Taloushallinnolla tarkoitetaan esimerkiksi erilaisten yritysten, virastojen ja organisaatioiden talouteen liittyviä päivittäisiä rutiineja, hallinnointia ja suunnittelua. Taloushallinnossa muun muassa hoidetaan yrityksen päivittäisiä rahavirtoja, suunnitellaan tulevaisuuden talouteen liittyviä asioita esimerkiksi tekemällä budjetteja ja tuottamalla muita raportteja yrityksen taloudellisesta tilasta ja kehityksestä. Taloushallintoa voidaan tehdä joko yrityksen tai viraston omalla talousosastolla tai se voidaan ulkoistaa tilitoimistolle. (Ammattinetti 2016a.)

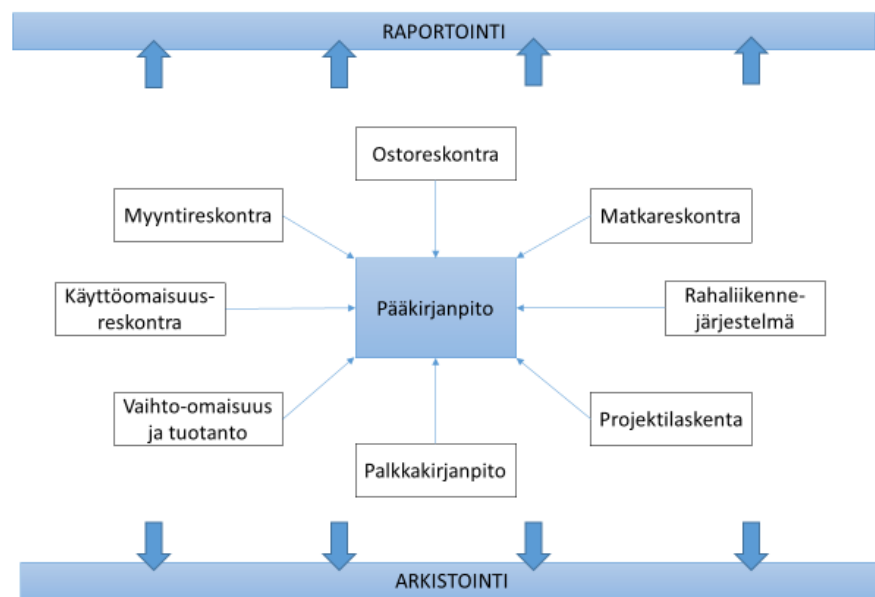
Taloushallinnon ja laskentatoimen tarkoitus on tuottaa informaatiota sekä yrittäjälle tai yrityksen johdolle, että yrityksen sidosryhmille. Yritysjohdolle hyötyy laskentatoimen avulla kerätystä informaatiosta tehdessään päätöksiä esimerkiksi budjeteista ja investoinneista. Johdon laskentatoimella saadaan tarkkaa tietoa johdon päätösten tueksi ja näin ollen yrityksen johto on suurimpana hyötyjänä. Rahoittajien eli ulkoisen ulkoisesta laskentatoimesta taasen hyötyy yrityksen sidosryhmät, eli esimerkiksi asiakkaat, lainanantajat, omistajat, tavarantoimittajat ja palveluiden tuottajat, työntekijät sekä valtio. Sidosryhmät saavat suurimman osan haluamastaan tiedosta yritysten vuosittaisista tilinpäätöksistä. (Ikäheimo, Malmi & Walden 2012, 13-15.)

Taloushallinnon tehtävänä on tehdä taloudellisesti järkeviä ratkaisuja ja vastata toimitusjohtajalle sekä rahoittajien että johdon laskentatoimen käytännön toteutuksesta. Rahoittajien laskentatoimeen taloushallinnossa kuuluu tilinpäätökseen liittyvät asiat, kun taas johdon laskentatoimen osalta taloushallinto vastaa yrityksen talouden toiminnasta ja raportoinnista sekä menneisyydessä että tulevaisuudessa. (Ikäheimo, Malmi & Walden 2012, 20-21.) Rahoittajien eli ulkoista laskentatoimea koskee laissa määrätty normit ja sisältövaatimukset ohjaavat yrityksen kirjanpitoa, jonka avulla tuotetaan tilinpäätös tuloslaskelmeen, taseeseen, rahoituslaskelmaan sekä liitetietoihin. Myös jotkut raportit, kuten veroilmoitukset ovat lakisääteisiä. (Tomperi Soile 2014, 10.)

2.2 Taloushallinnon prosessit

Nykyään yritysten taloushallintoa hoidetaan suurimmaksi osin joko sähköisesti tai kokonaan digitaalisesti. Sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon termeillä tarkoitetaan usein samaa asiaa, vaikka niillä on pieni ero. Sähköisessä taloushallinnossa taloushallinnon tehtävät, esimerkiksi laskujen kierrätys, hoidetaan sähköisesti. Kuitenkin, esimerkiksi osa laskuista voi tulla ensiksi paperisena yritykselle ja ne skannataan paperilta sähköiseen järjestelmään. Digitaalisessa taloushallinnossa taas kaikki taloushallinnon tietovirrat ja käsittelyvaiheet automatisoidaan ja käsitellään alusta asti digitaalisessa muodossa. (Lahti & Salminen, 23-26.) Tässä luvussa prosesseja käsitellään etenkin sähköistyneen ja digitalisoituneen taloushallinnon näkökulmasta.

Taloushallinnon osa-alueet voidaan jakaa esimerkiksi seuraaviin prosesseihin: ostolaskuprosessi, myyntilaskuprosessi, matka- ja kululaskuprosessi, maksuliikenne ja kassanhallinta, käyttöomaisuuskirjanpito, palkkakirjanpito, pääkirjanpito, raportointi, arkistointi ja kontrollit. Pääkirjanpito on keskeisin prosessi, johon muut osaprosessit ja toiminnot yhdistyvän kuvan 1 mukaisesti. (Lahti & Salminen 2014, 16-19.)

Kuva 1. Taloushallinnon prosessit (Lahti & Salminen 2014, 19).

Ostolaskuprosessilla tarkoitetaan prosesseja aina tilaus- ja toimitusprosessista arkistointiin. Välivaiheita ovat ostolaskun vastaanotto, tiliöinti, tarkastaminen ja hyväksyminen, maksatus sekä täsmäytykset ja jaksotukset. Myyntilaskuprosessissa lasku aluksi laaditaan asiakkaalle/tilaajalle, jonka jälkeen se lähetetään ja arkistoidaan. Lopuksi, kun

laskun maksaja on maksanut laskun, suoritus kirjataan myyntireskontraan ja sieltä kirjaukset menevät pääkirjanpitoon. Matka- ja kululaskuprosessissa erilaiset matka- ja kulukorvaukset, esimerkiksi työntekijän matkustamisesta aiheutuvat kilometrikorvaukset ja majoituskulut, maksetaan työntekijälle taloushallinnon ensin tarkastettua kuitit ja muut mahdolliset seikat korvausten muodostumisesta. Taloushallinnossa tehdään kuluista myös tarvittavat kirjaukset pääkirjanpitoon. (Lahti & Salminen 2014, 53, 78-79, 101-102.)

Maksuliikenteellä tarkoitetaan taloushallinnon maksutapahtumien liikennettä pankkien ja yrityksen taloushallintojärjestelmien välillä sekä tapahtumien käsittelyä taloushallinnossa. Yrityksillä on sekä ulospäinlähtevää maksuliikennettä, esimerkiksi ostolaskujen ja palkkojen maksut, sekä sisään tulevaa maksuliikennettä, kuten asiakkaiden maksamat laskut yritykselle. Käyttöomaisuuskirjanpidolla taas tarkoitetaan yritysten pitkäaikaisille investoinneille tehtäviä poistoja, siihen liittyviä myyntitapahtumia ja raportointia. Palkkahallinto voidaan organisoida osaksi taloushallintoa, mutta se voi olla myös rinnakkainen toiminto taloushallinnolle tai henkilöstötoiminto. Palkanlaskennassa keskeisiä toimintoja ovat palkka- ja työaika-aineiston kerääminen ja niiden tulkinta, palkanlaskenta ja palkkakirjanpito sekä raportointi. (Lahti & Salminen 2014, 116-121, 131-132, 135-138.)

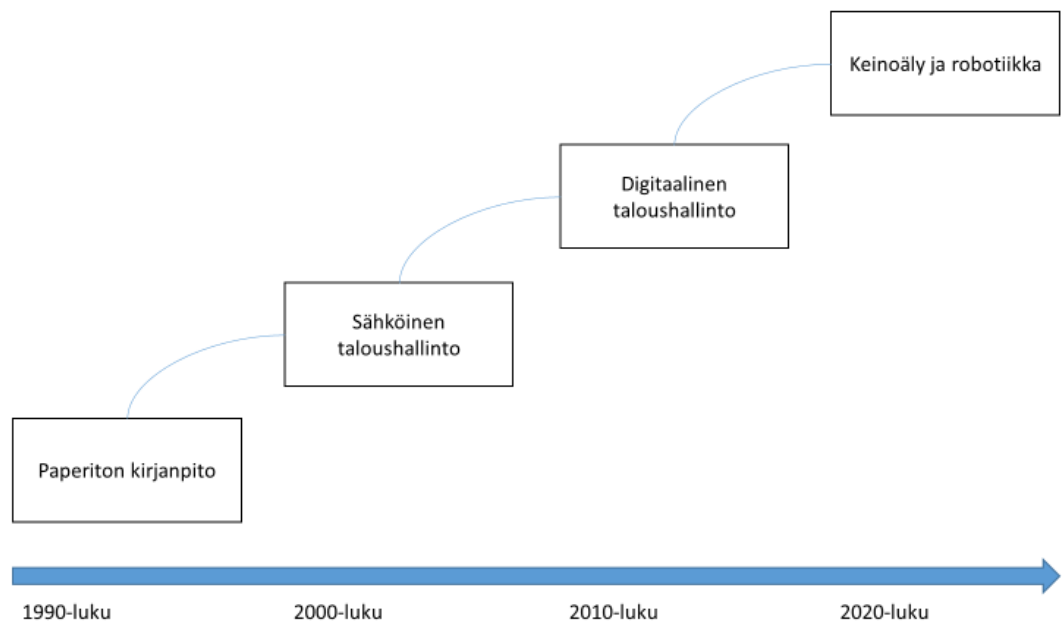
Kuva 2. Pääkirjanpito ja sen muodostuminen (Lahti & Salminen 2014, 152.)

Kaikista edellä mainituista ja kuvan 2 mukaisista liiketoimintaprosesseista ja osakirjanpidoista tapahtumat menevät suoraan pääkirjanpitoon. Pääkirjanpito kokoaa kirjaukset yrityksen kaikista liiketapahtumista, jonka jälkeen pääkirjanpidon tehtäväksi jää esimerkiksi

tilien täsmäytykset, analysointi, jaksotukset, oikaisut ja korjaukset. (Lahti & Salminen 2014, 150-152.)

2.3 Taloushallinto tulevaisuudessa

Taloushallinnon ohjelmat ja järjestelmät muuttuvat koko ajan, joten myös työntekijöiden rooli muuttuu koko ajan. Yritysten taloushallinnossa ollaan siirrytty kuvan 3 mukaisesti sähköiseen taloushallintoon ja pyritään kokonaan digitalisoituun taloushallintoon. Tulevaisuudessa tullaan hyödyntämään kasvavissa määrin myös keinoälyä ja robotiikkaa ohjelmistoissa ja automatisoidussa taloushallinnossa. (Lahti & Salminen 2014. 27-28.)

Kuva 3. Sähköisen taloushallinnon kehitys Suomessa. (Lahti & Salminen 2014. 27)

Tilisanomien kolumnissa taloushallintoliiton Juha Ahvenniemi pohtii taloushallinnon piirteitä vuonna 2025. Kolumnissa nousee esille tehokkuus ja laadukkuus. Laskentatoimen tuottama tieto on reaaliaikaisempaa ja standardoitua, laskutus on pääosin digitaalista ja Audit trail on eheää. Tulevaisuudessa taloushallinnon rutiinityö vähenee ja konsultoinnin ja asiakaspalvelun rooli kasvaa. (Tilisanomat 2014.) Myös Talousplussan blogissa (4.1.2016) pohditaan taloushallinnon ja kirjanpitäjien tulevaisuutta ja päädytään samankaltaisiin loppupäätelmiin Ahvenniemen kolumnin kanssa. Tulevaisuudessa taloushallinto pyörii kokonaan sähköisesti ja rutiinitoimenpiteet automatisoidaan. Taloushallinnossa työskentelevien työ muuttuu enemmän asiakaspalvelukeskeiseksi ja talousinformaation analysoimiseksi. (Talousplus 4.1.2016.) Myös Talouselämän (2015) puheenvuoro-osi-

ossa tulevaisuuden taloushallinnon ammattilaista kuvataan palveluammattilaiseksi ja yrittäjäkonsultiksi, joka perinteisen lukujen kirjaamisen sijaan jalostaa numeroista liiketoiminnan kehittämisen kannalta keskeistä informaatiota.

Sulonen Liisa selvittää opinnäytetyössään millaista taloushallinto on vuonna 2030. Sulonen muodosti neljä skenaariota vuoden 2030 taloushallinnosta teemahaastatteluiden avulla. Skenaariot ovat hieman kärjistettyjä, mutta jokainen osaltaan mahdollinen. Ensimmäinen skenaario on ”Hyväpalkkaiset konsultit”. Tässä skenaariossa lainsäädäntö on yhtenäistymässä globaalisti, kirjanpitäjien työtä ja neuvoja arvostetaan sekä digitalisaatioon luotetaan vahvasti. Digitalisaatio on vienyt koulutuspaikat taloushallinnon alalta, ja osavista kirjanpitäjistä on pulaa. Suurin osa kirjanpitäjistä työskentelee tilitoimistoissa ja heidän työn luonne on talouskonsultointia. Skenaarion mukaan kirjanpitäjät ovat tiedon tulkit-sijoita, analyysoijia ja esiintyjiä. Palkanlaskenta on ainoa toimenpide, jota hoidetaan samalla tavalla kuin nykyäänkin. (Sulonen 2016, 47-48.)

Sulosen toisessa skenaariossa taloushallinto ja sen työntekijät jäävät historiaan ja yrittäjät hoitavat itse kirjanpitonsa. Kirjanpidon lainsäädäntö on helpottunut ja taloushallinnon prosessit digitalisoitu melkein kokonaan. Tässä skenaariossa voittajia ovat yritykset ja valtio, joiden kustannusrakenne kevenee. Häviäjiä ovat taloushallinnon ammattilaiset, joita ei enää tarvita tekemään taloushallinnon työtehtäviä. Taloushallinnon koulutukset myös loppuvat kokonaan, eli esimerkiksi taloushallinnon tradenomeja ja merkonomeja ei enää tässä skenaariossa kouluteta. (Sulonen 2016, 49.)

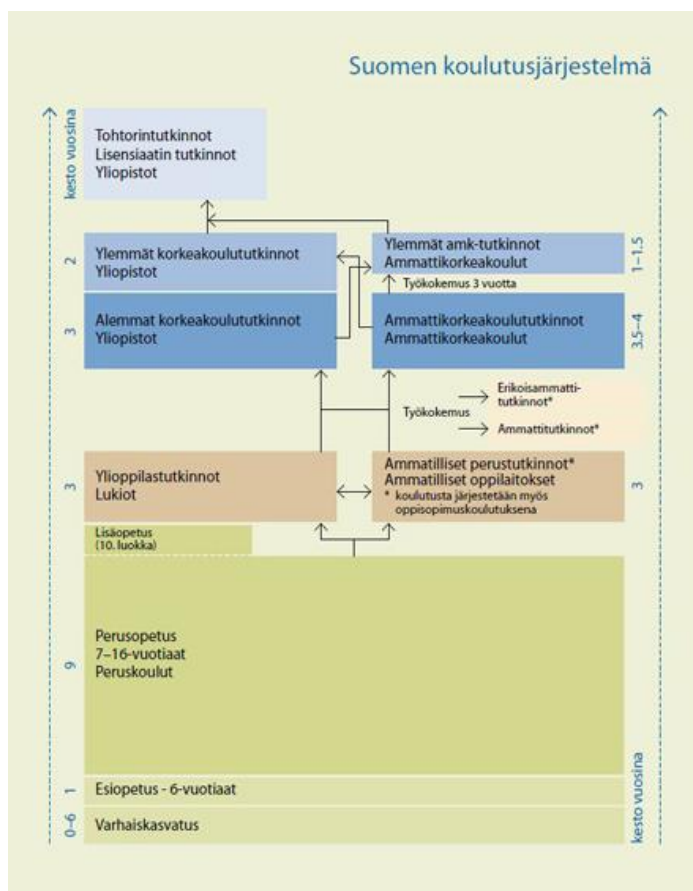
Skenaariossa kolme palataan takaisin käyttämään tilikirjaa digitalisaation etenemisen heikkenemisen takia, esimerkiksi suuren kyberhyökkäyksen johdosta. Tässä skenaariossa taloushallinnossa on paljon vapaita työpaikkoja ja jopa työvoimapula. Totuttu palvelutaso laskee ja kustannusrakenne suurenee, kun palveluja ei voida tuottaa enää niin nopeasti ja tehokkaasti, kun sähköistyneessä ja digitalisoituneessa taloushallinnossa oltiin jo totuttu. Pienimpiinkin rutiinitehtäviin tarvitaan joku henkilö hoitamaan se. Neljännessä skenaariossa oletuksena on, että kirjanpitäjiä koulutetaan liikaa ja digitalisaation kehitys on pysynyt oletettuna sekä lainsäädäntö on pysynyt samana. Tässä skenaariossa kirjanpitäjien kilpailu työelämässä kovenee ja vain parhaat saavat työpaikan lakien tulkitsijoina ja konsultteina. Kirjanpitäjien palkka, arvostus ja koulutukseen haluavien määrä heikkenee, koska heitä koulutetaan liikaa. (Sulonen 2016, 50-53.)

3 Merkonomin ja tradenomin työllisyystilanne

Tradenomien ja merkonomien työllisyystilannetta tutkitaan jatkuvasti. Esimerkiksi tradenomiliitto (TRAL) julkaisee vuosittain tutkimuksia ja tilastoja jäsentensä työllistymisestä ja työhön liittyvistä asioista. Tradenomien ja myös merkonomien työllistyminen ja työhön liittyvät muut asiat kiinnostavat tradenomiopiskelijoita ja aiheesta on kirjoitettu paljon opinnäytetöitä. Tarkoitukseni on käydä seuraavaksi läpi lyhyesti merkonomin ja tradenomin tutkintoa sekä heidän työllisyystilannetta tutkimusten ja omaa aihetta lähellä olevien opinnäytetöiden sekä muiden aineistojen avulla.

3.1 Tradenomin ja merkonomin tutkinto osana Suomen koulutusjärjestelmää

Suomen koulutusjärjestelmä voidaan ryhmitellä kolmeen asteeseen. Ensimmäinen aste on mahdollisen esiopetuksen jälkeinen perusopetus, eli yhdeksän vuoden mittainen peruskoulu. Perusopetuslaki (628/1998) 25 § käsittelee oppivelvollisuutta. Sen mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvan lapsen oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän, ja päättyy peruskoulun suoritettua tai kymmenen vuoden kuluttua aloittamisesta. Peruskoulun suoritettuaan henkilö on itse vastuussa siitä, kouluttautuuuko hän jatkossa mitenkään.

Kuva 4. Suomen koulutusjärjestelmä (Opetushallitus 2016a)

Peruskoulun jälkeen voidaan hakeutua joko ylioppilastutkintoon johtavaan lukiokoulutukseen tai ammatilliseen oppilaitokseen ammatillisen perustutkinnon, esimerkiksi liiketalouden peruskoulutuksen (merkonomi) saamiseksi kuvan 4 mukaisesti. Toisen asteen ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus kestävät yleensä kolme vuotta. Lukio ja ammattikoulu voidaan käydä myös yhtä aikaa, jolloin suoritetaan niin kutsuttu kaksoistutkinto. Kaksoistutkinto kestää keskimäärin 3-4 vuotta riippuen alasta. Kaksoistutkinnon suorittanut saa yleensä ammatillisen koulutuksen lisäksi lukiotutkinnon ja mahdollisesti ylioppilastutkinnon. (Opintopolku 2016a.)

Suomessa ammattikorkeakoulut ja yliopistot vastaavat kolmannen, eli korkea-asteen koulutuksesta. Yliopisto vastaa enemmän tieteellisestä tutkimuksesta ja opetuksesta, kun taas ammattikorkeakoulut vastaavat käytännönläheisemmästä ja työelämään valmistavasta koulutuksesta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017a). Korkea-asteen koulutukset voidaan jakaa alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon. Esimerkiksi tradenomi on alempi korkeakoulututkinto.

Merkonomin tutkinto on liiketalouden perustutkinto, jonka perusteista päättää Opetushallitus. Tutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä, joka muodostuu ammatillisista osista (135 osp), yhteisistä tutkinnon osista (35 osp) ja vapaasti valittavista tutkinnonosista kymmenen osaamispistettä (Opintopolku 2017b, 1.) Tutkinnon suorittamiseen menee peruskoulupohjaisena päiväopiskeluna keskimäärin 3 vuotta (Suomen Liikemiesten Kauppaopisto 2017a). Liiketalouden perustutkinnossa on kolme suuntautumisvaihtoehtoa eli osaamisalaa:

- Asiakaspalvelun ja myynnin osaamisala
- Talous- ja toimistopalveluiden osaamisala
- Tieto- ja kirjastopalvelujen osaamisala

Opetushallitus määrää merkonomin yleiset ja osaamisalakohtaiset osaamistavoitteet. Yleisiä merkonomin tavoitteita on muun muassa luotettavuus, laatutietoisuus, oma-aloitteisuus, asiakaspalvelu- ja yhteistyöhenkisyys sekä jatkuva ammattitaitonsa kehittäminen. Lisäksi merkonomin täytyy osata toimia jokaisen osaamisalan eri tehtävissä (Opintopolku 2016b). Opinnäytetyössään keskityn taloushallintoon suuntautuneisiin merkonomi- ja tradenomiopiskelijoihin. Opetushallituksen tavoitevaatimukset talous- ja toimistopalveluiden osaamisalan merkonomille on seuraavat: ”Talous- ja toimistopalveluiden osaamisalan suorittanut osaa palvella toimiston sisäistä ja ulkoista asiakasta erilaisissa toimistotehtävissä. Hän osaa hoitaa jotain talouspalvelujen osa-aluetta käyttäen toimiston ja taloushallinnon työvälineitä ja sovellusohjelmia.” (Opintopolku 2016b).

Opetus- ja kulttuuriministeriö on vastuussa korkeakoulutuksesta, myös tradenomin koulutukseen liittyvistä päätöksistä ja määräyksistä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b). Opetus- ja kulttuuriministeriö sopivat ammattikorkeakoululain 932/2014 mukaisesti määrävuo- siksi kerrallaan ammattikorkeakouluille asetettavista koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja in- novaatiotoiminnan kannalta keskeisistä tavoitteista sekä niiden seurannasta ja arvioin- nista.

Ammattikorkeakoululain 932/2014 mukaan hakukelpoisia ammattikorkeakouluihin ovat lu- kion, toisen asteen ammatillisen tai sitä vastaavan tutkinnon suorittaneet. Valtioneuvoston asetus 1129/2014 ammattikorkeakouluista nojautuu ammattikorkeakoululakiin. Asetuk- sessa määritetään ammattikorkeakoulututkintojen tavoitteeksi, että tutkinnon suoritta- neella on:

- 1) laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä teoreettiset perusteet toi- mia työelämässä oman alansa asiantuntijatehtävissä;
- 2) valmiudet seurata ja edistää oman ammattialansa kehittymistä;
- 3) edellytykset oman ammattitaidon kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen;
- 4) riittävä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimin- taan ja yhteistyöhön.

Asetuksen 1129/2014 mukaan ammattikorkeakouluun johtavien opintojen laajuus on 180, 210, 240 tai 270 opintopistettä. Liiketalouden tradenomin opintojen laajuus on 210 opinto- pistettä ja tavoitevalmistumisaika on 3,5 vuotta (Haaga-Helia 2017a).

3.2 Muita tutkimuksia aiheesta

Anne Laitinen tutkii opinnäytetyössään ”Koulutustason vaikutus taloushallinnon alalle työl- listymiseen” (2013) tradenomin, merkonomin ja taloushallinnon ammattitutkinnon suoritta- neiden henkilöiden työllisyystilannetta ja työllistymistä. Laitinen haastattelee tutkimukses- saan kyseisten tutkintojen suorittaneita henkilöitä, yhteensä kymmentä henkilöä, koulutuk- seen, työnhakuun, työkokemukseen, työtehtävien, koulutuksen tuoman osaamisen ja palkkatasoon liittyen. Lisäksi Laitinen haastatteli kolmea eri yritystä, jotka palkkaavat ta- loushallinnon työntekijöitä selvittääkseen miten koulutustaso vaikuttaa työntekijän palk- kaamiseen ja hakijan osaamiseen. (Laitinen 2013, 23-24.)

Laitisen tutkimuksesta selviää, että merkonomit ja tradenomit työskentelevät osittain sa- moissa työtehtävissä, mutta tradenomien työtehtävät painottuvat enemmän asiantuntija- tehtäviin. Haastatteluissa selvisi myös, että työkokemus oli vaikuttanut haastatelluissa yri- tyksissä koulutusta enemmän suuremman vastuun ja palkan saamiseen, ja koulutuksen vaikuttavan eniten työuran alussa. (Laitinen 2013, 33-35.)

Tuula Parkkinen selvittää opinnäytetyössään ”Merkonomista tradenomiksi” (2010) merkonomien jatkokoulutustarpeita ja työllistymistä. Parkkinen haastatteli Forssan ammatti-instituutin taloushallinnon ja markkinoinnin merkonomiopiskelijoita ja Hämeen ammattikorkeakoulun laskentatoimen tradenomiopiskelijoita heidän tulevaisuuden suunnitelmista ja aiheista kouluttautua lisää. Lisäksi hän haastatteli taloushallinnon työnantajia Hämeen alueella tutkiakseen millaisiin tehtäviin merkonomit ja tradenomit ovat päätyneet ja kuinka tärkeänä työnantajat pitävät työntekijöiden jatkokouluttautumista, esimerkiksi merkonomista tradenomiksi. (Parkkinen 2010, 19-21.)

Parkkinen taloushallinnon ja markkinoinnin merkonomiopiskelijoille lähetetyissä kyselyissä selvisi, että noin kolmasosa 74:stä vastaajasta halusi heti tutkinnon jälkeen jatkaa opintojaan ja noin 40 prosenttia vastaajista halusivat aloittaa työn haun. Taloushallinnon opiskelijoista yli 20 prosentilla oli jo työpaikka valmiina. Tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksia piti kyselyyn vastanneista markkinoinnin merkonomiopiskelijoista 67 prosenttia hyvinä ja taloushallinnon opiskelijoista 79 prosenttia hyvinä. Loput pitivät tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksia kohtalaisina, vain 5 prosenttia markkinoinnin opiskelijoista ajattelivat työllistymismahdollisuuksien olevan heikot. (Parkkinen 2010, 22-27.)

Parkkinen laskentatoimen tradenomiopiskelijoille lähettämään kyselyyn vastasi yksitoista aikuisopiskelijaa (91 prosenttia vastanneista 26-50 vuotiaita) ja kaikilla heillä oli jo ennestään merkonomin tai jokin muu tutkinto. Kyselyssä selvisi, että vastaajat uskoivat tradenomitutkinnon antavan heille paremmat työllistymismahdollisuudet kuin nykyisen merkonomin tutkinnon. He myös uskoivat saavansa lisää vastuuta ja haasteita nykyisissä työtehtävissään suorittettuaan tradenomin tutkinnon merkonomin tutkinnon lisäksi. (Parkkinen 2010, 27-30.)

Mikko Helén tutkii Tampereen yliopistolle tekemässään Pro gradu -tutkielmassaan merkonomien ammatillista identiteettiä muutaman vuoden jälkeen valmistumisesta. Helén käytti tutkimusmenetelmänä narratiivista tutkimusotetta ja elämänkertaa, eli hän pohti haastateltavien menneisyyteen, nykyhetkeen ja tulevaisuuteen liittyvää puhetta analysoidessaan heidän ammatillista identiteettiä (Helén 2012, 24).

Helenin tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastatteluilla. Haastateltavat olivat merkonomitutkinnon suorittaneita 20-24 vuotiaita, joista kahdeksan oli miehiä ja neljä naista. Haastateltavat olivat suorittaneet merkonomin tutkinnon neljän vuoden sisällä haastattelusta. Kuusi heistä oli työelämässä haastatteluhetkellä, muut opiskelivat tai olivat kotiäitinä. Työelämässä olevista neljä oli töissä erilaisissa kaupoissa työnimikkeellä myyjä, yksi oli töissä

pikaruokaravintolassa ja yksi koulunkäyntiavustajana. Työelämän ulkopuolella haastatelluilla olevista haastateltavista kaksi oli mukana työllistymiseen tähtäävässä projektissa, kaksi henkilöä opiskeli uuteen ammattiin datanomiksi, yksi oli hoitovapaalla ja yksi opiskeli tradenomiksi. (Helén 2012, 26-27.)

Helén sai haastattelujen avulla koottua yhteen merkonomien käsityksiä omista vahvuuksista. Haastatteluissa asiakaspalveluosaaminen ja vuorovaikutustaidot nousivat eniten esille ja muodostuivat tärkeäksi osaksi haastateltavien ammatillista identiteettiä. Haastateltavat pitivät tärkeänä asiakaspalvelua ja osa koki olevansa siinä hyvä ja/tai haluavansa kehittyä siinä lisää. Samoin vuorovaikutustaidot koettiin tärkeiksi merkonomin työtehtävissä. Osa koki vuorovaikutustaidot vahvuudeksi ja osa muuten tärkeäksi osaksi kaupan alan työtä. Haastatteluista käy ilmi, että edellä mainittujen taitojen teoriaa opitaan koulussa, mutta suurimmaksi osaksi käytännön oppi saadaan työelämästä. (Helén 2012, 36-42.)

Helénin yksi haastatteluiden teema liittyi haastateltujen käsityksiin työelämästä ja sen epävarmuudesta. Suurin osa haastateltavista oli kokenut jonkinlaista epävarmuutta työelämässä, esimerkiksi työpaikoista kilpailun takia, kokemuksen puutteen takia tai erilaisen määräaikaisten ja tarvittaessa työhön kutsuttavien työsopimusten takia. (Helén 2012, 50-52.)

Helén lajittelee haastatteluaineiston perusteella haastateltavat kuuteen eri identiteettityyppiin. Ensimmäinen identiteettityyppi on ”tavoitteellinen uraidentiteetti”, johon Helén sijoitti kaksi haastateltua. Tähän tyyppiin sijoitetuilla oli tarkat suunnitelmat urasta ja tavoitteista ja he seurasivat jatkuvasti alan kehittymistä. Toinen identiteettityyppi on ”kaupallisen alan oppimishaluinen identiteetti”. Tähän ryhmään sijoitettua kolmea tyyppiä yhdisti vahva kiinnostus kaupallista alaa kohtaan ja motivaatio jatkaa alalla. Kolmas identiteettityyppi on ”asiakaspalveluhenkinen identiteetti, ongelmia työllistymisessä”, johon Helén sijoitti kaksi vahvasti motivoitunutta haastateltua, joilla kummallakin oli vaikeuksia työllistyä opintojen jälkeen. Neljäs identiteettityyppi on ”opintoalaa pohtiva identiteetti”, johon sijoitettu henkilö keskittyi Helénin haastattelussa pohtimaan enemmän opintoaloja kuin ammatillisia tavoitteita. Viidenteen identiteettityyppiin ”asiakaspalveluhenkinen, alalle ajautunut identiteetti” sijoitettua kahta henkilöä yhdistää ajautuminen alalle ja asiakaspalveluhenkisyys. (Helén 2012, 58-70.)

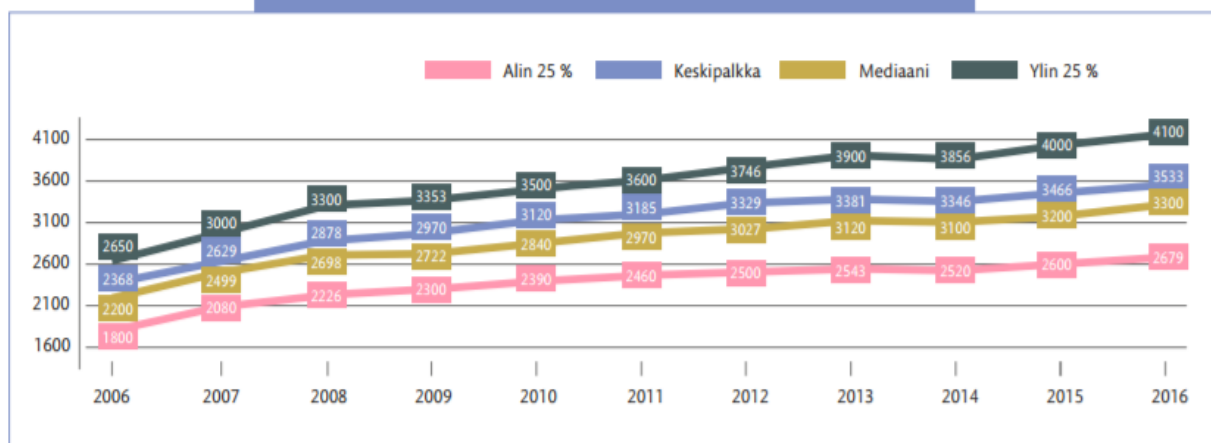
3.3 Taloushallinnon merkonomien ja tradenomien työtehtävät

Tradenomiliitto (TRAL) julkaisee vuosittain jäsentutkimuksen, johon tradenomiliiton jäsenet ovat voineet vuoden aikana osallistua. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää tradenomien profiilia, palkkausta, työtyytyväisyyttä ja sijoittumista eri toimialoille (Tradenomiliitto 2016). Viimeisin tutkimus on opinnäytetyön kirjoittamishetkellä vuoden 2015 tutkimus, vuoden 2016 tutkimus julkaistaan myöhemmin vuonna 2017. Vuoden 2015 kyselyyn osallistui 26 prosenttia tradenomiliiton jäsenistä ja vastauksia oli yhteensä 3387 kappaletta (Tradenomiliitto 2016).

TRAL:n tutkimuksen mukaan vuonna 2015 tradenomien määrä on pienentynyt toimihenkilötehtävissä ja vastaavasti lisääntynyt asiantuntijatasolla ja keskijohdossa. Noin 71 prosenttia kyselyyn osallistuneista tradenomeista työskenteli toimihenkilötasoa korkeammalla tasolla. Tradenomeja työskentelee tutkimuksen mukaan noin 87 prosenttia yksityisellä sektorilla ja vain 11 prosenttia julkisella sektorilla ja 2 prosenttia kolmannella sektorilla. Yksityisellä sektorilla suurimpia yksittäisiä toimialoja ovat teknologiateollisuus, finanssiala, kaupan ala ja ICT-ala. (Tradenomiliitto 2016.)

Tradenomiliiton tutkimuksen mukaan tradenomien palkka on kehittynyt vuosien 2006-2015 välillä tasaisesti kuvan 5 mukaisesti. 2015 keskipalkka nousi 3346 eurosta 3466 euroon. Tradenomiliitto selittää palkkatason nousua tradenomin entistä vaativimmalla ja korkeammalla toimiasemilla sekä yleiskorotuksista ja henkilökohtaisista ylennyksistä johtuvilla asioilla. Työkokemuksella on myös erittäin suuri vaikutus palkkatasoon. Esimerkiksi 1-2 vuoden tutkinnon suorittamisen jälkeisellä työkokemuksella keskipalkka 2361 ja 3-5 vuoden kokemuksella 2795. Tutkimuksen mukaan palkkakehitys jatkuu koko tasaisesti kasvavana (tutkimuksen aineisto päättyy 15 vuoden työkokemukseen). Vuonna 2015 suoritetussa tutkimuksessa miestradenomit tienasivat 688 euroa naistradenomeja enemmän ja heidän palkkansa nousi 2,8 prosenttia enemmän (Tradenomiliitto 2016).

TRADENOMIEN PALKAN KEHITTYMINEN (BRUTTO, EUR / KK)

Kuva 5. Tradenomien palkan kehittyminen (Tradenomiliitto 2016)

Tradenomiliiton vuoden 2015 tutkimukseen osallistuneista 75 prosenttia koki oman työpaikan olevan vakaa tai melko vakaa. Luku kasvoi kahdeksalla prosentilla vuodesta 2014. Eniten epävarmuutta työpaikan suhteen kokivat määräaikaisessa työsuhteessa olevat. (Tradenomiliitto 2016).

Vertasin 4.2.2017 TE-palveluiden (mol.fi) yritysten hakemia avoimia työpaikkoja taloushallinnon tradenomeille ja merkonomeille. Tarkoituksena oli selvittää, millaisiin työtehtäviin tradenomeja ja merkonomeja haetaan ja ovatko tehtävät samoja vai erilaisia. Työ- ja elinkeinotoimiston antamia taloushallinnon esimerkkitehtävänimikkeitä ovat: assistentti, controller, etäasiakasvastaava, henkilöstö- ja taloussihteeri, johtaja, järjestöpäällikkö, kassanhoitaja, kaupunginjohtaja, kirjanpitäjä, kunnanjohtaja, kustannuslaskija, laskenta-assistentti, laskentakonsultti, laskentapäällikkö, laskentasihteeri, liiketoimintajohtaja, palkanlaskennan assistentti, palkanlaskija, palveluvastaava, rahoitusjohtaja, rahoituspäällikkö, sihteeri, sijoitusjohtaja, sijoitusneuvoja, suunnittelija, talous- ja hallintojohtaja, talous- ja hallintopäällikkö, talous- ja hallintosihteeri, talousarviopäällikkö, talousasiantuntija, talousassistentti, taloushallinnon suunnittelija, taloushallintopäällikkö, talousjohtaja, talousneuvoja, talouspalvelusihteeri, talouspäällikkö, taloussihteeri, taloussuunnittelija, taloussuunnittelu-päällikkö, talous-toimistosihteeri, tiimivastaava, tilintarkastaja, toimialajohtaja, toiminnan johtaja, toimistosihteeri, toimitusjohtaja, verosihteeri, yksikön johtaja, yritysanalyttikko, yritysjohdaja. (Te-palvelut 2016a)

Opetushallituksen (Opintopolku 2016) esimerkkejä taloushallinnon merkonomin työtehtävistä ovat kirjanpitäjä, reskontranhoitaja, laskuttaja, palkanlaskija, palkka-assistentti, toimistoassistentti, toimistosihteeri, käyttäjätukihenkilö sekä rahoitus- ja vakuutusalan toimihenkilö. (Opintopolku 2016b) Taloushallinnon tradenomien tyypillisiä tehtäviä taas ovat

kirjanpitäjä, palkanlaskija, tilintarkastaja sekä vaativat sihteerin- ja assistenttitehtävät, taloushallinnon yleistehtävät ja järjestelmäsuunnitteluun liittyvät tehtävät. (Taloushallintoalan tradenomit ry 2017)

Suodatin haut koskemaan vain Helsingissä ja Vantaalla olevia vapaita työpaikkoja. Tein kaksi erillistä hakua, toisen hakusanalla ”tradenomi” ja toisen hakusanalla ”merkonomi”. Haussa selvisi, että osaan paikoista sopi kummankin koulutuksen saaneet, kun taas osaan vaadittiin tradenomin tai kauppatieteiden maisterin koulutusta. Vaatimukset eivät ole yleensä kuitenkaan sitovia, vaan vaatimuksena oli esimerkiksi ”kaupan alan koulutus, esimerkiksi tradenomin tai KTM:n tutkinto”. Yhdessäkään hakemuksessa ei erikseen mainittu yrityksen palkkaavan tehtävään vain näiden koulutusten suorittaneita hakijoita. Työtehtävien työsuhteet vaihtelivat kesä- ja osa-aikatyöstä vakituisen työhön.

Tradenomeja haettiin muun muassa tilinpäätöstaitoiseksi kirjanpitäjiksi, kirjanpitäjiksi, tilintarkastusassistentiksi, controlleriksi, taloushallinnon assistentiksi. Monessa taloushallinnon assistentin hakemuksessa oli vaatimuksena joko merkonomin tai tradenomin koulutus. Myös laskutusassistentiksi haettiin kaupallisen alan suorittaneita merkonomeja ja tradenomeja.

3.4 Työelämän odotukset taloushallinnon tradenomilta ja merkonomilta

Ilja Kalliainen (2016) käsittelee Haaga-Helialle toimeksiantona tehdyssä opinnäytetyössä tradenomien taloushallinnon osaamistarpeita suurten organisaatioiden näkökulmasta. Kalliaisen tutkimuksen kohteena olivat suuret organisaatiot, jotka työllistävät yli 250 henkilöä. Kyselytutkimus lähetettiin 845 suuren organisaation talouspäätäjälle, joista noin 10 prosenttia osallistui kyselyyn. Kyselyn tarkoitus oli vastata Kalliaisen opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin, eli miten yritykset arvioivat tradenomien taloushallinto-osaamista, mitä ydinosaamista tradenomien täytyy hallita, millaisia taloushallinto-osaamista tukevia ja henkilökohtaisia osaamisia ja ominaisuuksia yritykset arvostavat, mitä yritykset ajattelevat tulevaisuuden osaamistarpeista ja koulutuksesta sekä miten taloushallinto toteutetaan suurissa organisaatioissa ja miten se tullaan toteuttamaan tulevaisuudessa. (Kalliainen 2016, 29.)

Kalliaisen tutkimuksessa yleisimpiä nimikkeitä, joilla tradenomit työskentelivät, olivat kirjanpitäjä, controller, toimistosihteerin, taloussihteerin, laskentasihteerin ja taloussuunnittelijan. Kyselyn mukaan tradenomien suurimpia vahvuuksia olivat taloushallinnon perusosaaminen ja käytännönläheisyys. Kyselyyn vastanneiden suurimmat kehityskohteet tradenomeille olivat kokonaisuuksien ja kirjanpidon eri osa-alueiden hahmottaminen. Kyselyyn

vastanneet pitivät tärkeimpinä ulkoisen laskennan osaamisalueina tilinpäätöksen laatimisen, osto- ja myyntimyyntilaskujen käsittelyn, arvonlisäverotuksen, käyttöomaisuuskirjanpidon, matka- ja kululaskujen käsittelyn, viranomaisilmoitukset sekä konsernilaskennan- ja tilinpäätöksen. Vastausten perusteella myös Excel-osaamista, suomen kielen taitoa, neuvottelutaitoa, esimiestaitoja, ennusteiden hallintaa ja kokonaisuuksien hallintaa pidettiin erittäin tärkeinä. Sisäisen laskennan osa-alueista tärkeimmiksi vastausten perusteella nousivat budjetointi, kustannuslaskenta, taloustiedon analysoiminen, tulosyksikkölaskenta ja investointilaskenta. Rahoituksen tärkeimmiksi osa-alueiksi koettiin maksuliikenne- ja kassanhallinta, rahan riittävyyden ennustaminen, likviditeetin suunnittelu ja käyttöomaisuuden hallinta. (Kaitilainen 2016, 37-42.)

Kaltiainen selvitti myös millaisia henkilökohtaisia osaamisia ja ominaisuuksia suuret organisaatiot odottavat tradenomeilta. Henkilökohtaisista ominaisuuksista tärkeimmiksi havaittiin huolellisuus ja tarkkuus, oma-aloitteisuus, oppimiskyky, motivaatio ja innostus, vastuullisuus sekä stressinsietokyky. Myös tietoteknisiä taitoja, ongelmanratkaisukykyä ja suurien kokonaisuuksien hahmottamista arvostettiin paljon. Kyselyyn vastanneet uskoivat taloushallinnon osaamistarpeen muuttuvan tulevan viiden vuoden aikana eniten sähköistymisen ja tietojärjestelmien automatisoinnin takia. (Kaitilainen 2016, 44-46, 48.)

Elisabeth Villemson (2016) puolestaan selvittää tradenomiliitolle tekemässä tutkimuksessaan tradenomien näkemyksiä omasta taloushallinnon osaamisesta ja koulutuksen vastaavuudesta työelämään. Tutkimus toteutettiin sähköisenä kyselylomakkeena, johon lopulta vastasi 38 tradenomitutkinnon suorittanutta Tradenomiliiton jäsentä. Vastaajista suurin osa työskenteli toimihenkilöasemassa (42 prosenttia) tai asiantuntijatehtävissä (37 prosenttia). Vastauksista ilmeni yli puolen vastanneista arvioivan oman taloushallinnon osaamisen olevan melko hyvää ja kahdeksan prosenttia arvioi osaamisen erittäin hyväksi. 18 prosenttia vastaajista eivät osanneet arvioida taloushallinnon osaamistaan ja 18 prosenttia luokitteli osaamisen melko huonoksi. Kyselyyn vastanneista 58 prosenttia oli koulututtunut lisää valmistumisen jälkeen, joista 29 prosenttia taloushallinnon alalla. (Villemson 2016, 10-18.)

Villemsonin tutkimuksen vastauksista selviää monen tradenomin ajattelevan koulussa opetetun teorian vastaavan heikosti työelämän käytäntöihin. Kuitenkin noin 70 prosenttia vastaajista ovat täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä väittämään ”koulutus on vastannut työelämän tarpeita”. Suurin osa myös uskoo koulutuksesta olleen hyötyä työelämässä ja vain noin 10 prosenttia ovat tästä eri mieltä. Suurin osa myös uskoo koulutuksesta olleen apua työnsaannissa. (Villemson 2016, 20-24)

Opetushallituksen tavoitteet taloushallinnon merkonomille on, että merkonomi osaa palvella toimiston sisäistä ja ulkoista asiakasta erilaisissa toimistotehtävissä ja osaa hoitaa jotain talouspalvelujen osa-aluetta käyttäen toimiston ja taloushallinnon työvälineitä ja sovellusohjelmia (Opintopolku 2016b). Haaga-Helian ja muidenkin liiketalouden tradenomeja kouluttavien oppilaitosten tavoite on kouluttaa tradenomeista suuntautumisvaihtoehdon ammattilaisia, jotka voivat toimia asiantuntija-, esimies- tai kehittämistehtävissä (Haaga-Helia 2017a).

Päivi Vuorisen ja Sakari Valkosen tutkimusraportista selviää, että tutkimukseen osallistuneista yli 2000 ammattikorkeakoulu- ja yliopistotutkinnon suorittaneen mielestä tradenomeja koulutetaan liikaa työelämän tarpeeseen nähden. Lisäksi vastauksista käy ilmi, etteivät työnantajat aina välttämättä erota tradenomin ja merkonomin tutkintoa ja tradenomikoulutuksen ajatellaan olevan päivitetty versio merkonomikoulutuksesta. Tästä syystä vastausten mukaan tradenomeja haetaan ensisijaisesti myös yritysten rutiinitehtäviin, eikä asiantuntijatehtäviin. (Vuorinen & Valkonen 2007, 93-94.) Tässä kohdin on tosin hyvä huomioida, että tutkimus on tehty kymmenen vuotta sitten, jolloin tradenomin tutkinto oli ollut vasta noin 12 vuotta olemassa. Tosin vieläkin tradenomeja ja merkonomeja haetaan samoihin rutiininomaisiin tehtäviin, kuten luvussa 3.3. työpaikkahakujen avulla havaittiin.

4 Tutkimuksen menetelmävalinnat, kohdejoukko ja toteutus

Tässä luvussa käsittelen menetelmäkirjallisuuden avulla kvantitatiivisen eli määrällisen ja kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen piirteitä. Selitän myös muita tutkimukseni kannalta tärkeitä käsitteitä ja termejä sekä esittelen kyselyyn vastanneiden koulutusohjelmia. Tässä luvussa kerron myös, mitä tutkimusmenetelmiä itse käytin ja kuinka toteutin tutkimukseni sekä esittelen ja analysoin sen tuloksia.

4.1 Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen pääpiirteitä

Työni on tutkimustyyppinen opinnäytetyö, eli opinnäytetyön empiiriseen osaan kuuluu joko määrällinen tai laadullinen tutkimus (Haaga-Helia 2016). Määrällisessä tutkimuksessa on tärkeää tehdä johtopäätöksiä aiemmista tutkimuksista ja sijoittaa tutkittava ilmiö johonkin teoriasuuntaukseen, sekä määriteltävä keskeiset käsitteet ja laatia mahdollisia hypoteeseja. Määrällisen aineiston keräämisessä on otettava huomioon, että aineistosta saatu tieto on jo numeerisessa muodossa tai se voidaan muuttaa numeeriseen muotoon ja sitä voidaan analysoida numeerisesti. Koehenkilöt tai tutkittavat henkilöt valitaan perusjoukosta satunnaisella otannalla. Määrällisen tutkimuksen muuttujat täytyy saada taulukkomuotoon ja aineistoa täytyy voida käsitellä tilastollisesti. Tutkimuksen päätelmät havaintoaineistosta tehdään tilastollisen analysoinnin avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 140-141.)

Laadullinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, jossa keskitytään enemmän ihmiseen tiedon keruun instrumenttina kuin mittausvälineillä saatavaan tietoon. Aineisto kerätään luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään induktiivista analyysia, eli aineistoa tarkastellaan monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti, jolloin voi paljastua odottamattomia seikkoja tärkeiksi. Tutkimuksessa käytetään metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat pääsevät esille, esimerkiksi teema- ja ryhmähaastattelua. Tutkimukseen osallistuvat henkilöt valitaan tarkoituksenmukaisesti ja jokainen tapaus on ainutlaatuinen, jolloin jokaista aineistoa tulkitaan myös niin. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään kielen piirteisiin, säännönmukaisuuksien keksimiseen, tekstin tai toiminnan merkityksen ymmärtämiseen ja reflektioihin. (Hirsjärvi ym. 2009, 164-165.)

Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen eroja pohditaan kirjallisuudessa usein esittämällä dikotomialuetteloita sekä listaamalla ja taulukoimalla menetelmien tyypillisiä piirteitä ja kuvauksia rinnakkain (Hirsjärvi ym. 2009, 135). Tilastokeskus erottelee laadullisen ja määrällisen tutkimuksen eroja taulukon 1 mukaisesti. Laadullinen tutkimus tehdään yleensä

haastattelututkimuksena joko avoimien kysymysten tai teemahaastatteluiden avulla tieduille yksilöille. Laadullisen tutkimuksen tulkinta jakautuu koko tutkimusprosessin ajalle ja aineiston totuudellisuudella ei ole merkitystä. Laadullisesta tutkimuksesta saatu aineisto on yleensä tekstiä. Määrällinen tutkimus puolestaan tehdään yleensä satunnaisotokselle, ja tutkimusprosessi voidaan pilkkoa vaiheisiin, minkä edelliseen vaiheeseen ei voi enää palata. Määrällisestä tutkimuksesta saatu aineisto on yleensä numeerista ja aineistosta tehdään numeraalinen havaintomatriisi. (Tilastokeskus 2017.)

Taulukko 1. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot (Tilastokeskus 2017, muokattu)

LAADULLINEN TUTKIMUS	MÄÄRÄLLINEN TUTKIMUS
- yleensä haastatellaan valittuja yksilöitä	- haastattelut perustuvat yleensä satunnaisotokseen
- haastattelun perusmuoto on avoin kysymys tai teema	- tutkimuksessa kriittisiä pisteitä, joiden jälkeen ei voi enää palata edeltäviin vaiheisiin
- ei kriittisiä pisteitä, tulkinta jakautuu koko tutkimusprosessin ajalle	- tutkimukseen kuuluu aina numeraalinen havaintomatriisi, johon aineisto on tiivistetty
- aineiston totuudellisuudella ei ole merkitystä	- oleellista on aineiston totuudellisuus

Hirsmäen ja Hurmeen (2015) mukaan kahtiajako laadullisen ja määrällisen tutkimuksen välillä ei ole enää niin suuri, mitä se joskus on ollut. Tutkimuksissa voidaan käyttää jompaakumpaa tutkimusmenetelmää tai kumpaakin. Tutkimusongelma määrää tavallisesti tutkimusmenetelmät, mutta koska tutkimuksissa voi olla monenlaisia tutkimusongelmia, voi myös tutkimusmenetelmiä olla monia. Esimerkiksi tutkimusaineisto voidaan kerätä määrällisesti, mutta analyysi voidaan tehdä sekä määrällisten että laadullisten analyysien avulla. (Hirsmäki & Hurme 2015, 28-29.)

4.2 Kyselyihin vastanneiden koulutusohjelmat

Tutkin opinnäytetyössäni taloushallintoon suuntautuneen merkonomin ja tradenomin ajatuksia toistensa tutkinnosta ja tulevaisuuden näkymistä. Tein tutkimuksen kahden kyselylomakkeen avulla, joista toisen jaoin merkonomiryhmälle ja toisen tradenomiryhmälle. Ryhmiksi valikoitui Haaga-Helian toimipisteen taloushallintoon suuntautuneet opiskelijat ja samassa rakennuksessa opiskelevat Suomen Liikemiesten Kauppaopiston (lyhenne SLK) taloushallintoon suuntautuneet merkonomiopiskelijat.

Suomen Liikemiesten Kauppaopistosta valmistuu toisen asteen merkonomeja ja datanomeja. SLK tarjoaa opintojaan nuorten lisäksi erikseen muun muassa maahanmuuttajille ja aikuisille. SLK:ssa on mahdollista opiskella myös näyttötutkintona työn ohessa tai työkeskeisesti oppisopimuksella. SLK:n fyysinen toimipiste sijaitsee Helsingissä Pasilassa,

samassa rakennuksessa Haaga-Helian Pasilan yksikön kanssa. (Suomen Liikemiesten Kauppaopisto 2017b.)

Olen rajannut tutkimukseni koskemaan vain SLK:n merkonomiopiskelijoita, jotka ovat valinneet suuntautumisvaihtoehdoista talous- ja toimistopalveluiden osaamisalan. SLK:n talous- ja toimistopalveluiden osaamisalan merkonomin kurssitarjontaan kuuluu kaikille yhteisten kurssien lisäksi pakollisia kursseja toimistotyöstä ja toimiston asiakaspalvelusta, liiketoiminnasta, viestinnästä, taloushallinnosta ja kirjanpidosta (Suomen Liikemiesten Kauppaopisto 2017c).

Haaga-Helia on ammattikorkeakoulu, jossa voi suorittaa sekä alempia että ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Haaga-Helian tavoitteena on opettaa liiketalouden tradenomiopiskelijoista kansainvälisyyttä, yritysten toimintaa eri vaiheissa ja toiminnoissa, tiedonhankinta- ja analysointitaitoja sekä liiketalouden ymmärrystä. (Haaga-Helia 2017a). Haaga-Helia järjestää koulutusta Pasilassa, Malmilla, Porvoossa ja Vierumäellä. Alemmasta korkeakoulututkinnoista valmistuu tradenomien lisäksi restonomeja, medianomeja ja liikunnanohjaajia. Haaga-Heliassa on tarjolla myös englanninkielisiä ammattikorkeakoulututkintoja. Seuraavat tradenomitutkinnot voi suorittaa Haaga-Heliassa:

- Finanssi- ja talousasiantuntijan koulutus
- Johdon assistenttityö ja kielten koulutus
- Liiketalouden koulutus
- Myynnin ja visuaalisen markkinoinnin koulutus
- Myyntityön koulutus
- Tietojenkäsittelyn koulutus (Haaga-Helia 2017b).

Opinnäytetyöni aihe on rajattu koskemaan liiketalouden perustutkintoa, eli merkonomia, sekä liiketalouden tradenomia. Sen takia keskityn tutkimaan vain liiketalouden koulutusohjelmasta valmistuvaa tradenomia.

Haaga-Helian tavoite on tehdä opiskelijasta valitsemansa suuntautumisvaihtoehdon ammattilainen: ”-- jolla on valmiudet tutkinnon suoritettuaan työskennellä koulutusta vastaavissa asiantuntija-, esimies- tai kehittämistehtävissä sekä yrittäjänä”. Ammattiosaamista syventävät opinnot (ASO) voidaan aloittaa jo toisena vuonna ja loput suoritetaan yleensä kolmannen vuoden aikana. ASO-opintoja (45 op) valitaan oman ammatillisen kiinnostuksen mukaan joltain seuraavista suuntautumisvaihtoehdoista:

- Markkinointi ja myynti
- Mainonta ja yritysviestintä
- KV-liiketoiminta ja logistiikka
- Laskentatoimi ja rahoitus
- HRM ja johtaminen
- Yrittäjyys (Haaga-Helia 2017a).

Olen rajannut tutkimukseni koskemaan vain laskentatoimeen suuntautuneita opiskelijoita. Laskentatoimen suuntautumiskursseja on tarjolla muun muassa kirjanpidosta ja verotuksesta, liiketoiminnan ohjauksesta ja johdon laskentatoimesta, ulkoisen laskentatoimen erityiskysymyksistä sekä johdon laskentatoimen erityiskysymyksistä. (Haaga-Helia 2017c.)

4.3 Tutkimuksen tavoite, menetelmävalinnat ja toteutus

Tutkimuksen tarkoitus oli saada vastaus pääkysymykseeni:

- Millaisia mielikuvia taloushallintoon suuntautuneilla merkonomi- ja tradenomiopiskelijoilla on toistensa koulutuksesta ja tulevaisuuden näkymistä?

Tavoitteena oli saada vastaus myös alakysymyksiin:

- Miten taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat ajattelevat eroavansa toisistaan työelämässä?
- Miten taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat kokevat heidän koulutuksensa eroavan toisistaan.
- Mitä taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat ajattelevat tulevaisuuden työllisyydestä?

Tutkimuskysymykseni koskevat käytännössä kohderyhmien mielipiteitä toisistaan, joten ensimmäinen ajatukseni oli käyttää haastattelua aineiston keräämiseen. Hirsimäki ym. (2009) listaavat haastattelun etuja ja haittoja. Haastattelun etuja ovat muun muassa, että haastateltava voi tuoda mielipiteitään kattavammin esille kysymyksiin ja olla aktiivinen osapuoli. Haastattelussa voidaan myös selventää saatavia vastauksia ja syventää saatavia tietoja ja esittää lisäkysymyksiä. Lisäksi haastattelija voi sijoittaa haastateltavan puheen laajempaan kontekstiin ja myös tulkita haastateltavan eleitä ja ilmeitä. Haastattelujen huonoja puolia on, että vastaus voi mennä aivan eri suuntaan, minne haastattelija on ajatellut kysymyksen johtavan. Haastattelut vievät myös paljon aikaa ja haastatteluun voi sisältyä paljon virhelähteitä, jotka voivat johtua haastattelijasta, haastateltavasta tai itse haastattelutilanteesta. (Hirsimäki ym. 2009, 205.)

Hylkäsin kuitenkin haastattelun, koska olen kokematon haastattelija ja en ole taitava keskustelija ja ihmisten käyttäytymisen ja puheen tulkitsija, minkä olisin uskonut johtavan virheellisiin tulkintoihin. En myöskään usko, että olisin saanut oikeita asioita irti haastateluista, ja että olisin saanut keskustelut pysymään oikeilla poluilla. Olen parempi käsittelemään tietoa numeerisessa ja tilastollisessa muodossa kuin analysoimaan puhetta ja tekstiä.

Lopulta katsoin parhaaksi tutkimukseni aineiston keräämistavaksi survey-tutkimuksen ja kyselylomakkeen. Survey-tutkimus on yksi perinteinen määrällisen aineiston keräämistyyppi ja sillä kerätään tietoa standardoidussa muodossa joukolta ihmisiä. Survey-tutkimus voidaan toteuttaa kyselyllä tai haastattelulla, mutta pääasia on se, että kysyttävät asiat kysytään täysin samalla tavalla kaikilta vastaajilta. Kyselyn kohdehenkilöt ovat otos tai näyte perusjoukosta. (Hirsmäki ym. 2009, 134, 193.) Tutkimukseni perusjoukkoina olivat taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat. Koska perusjoukot olivat suuria ja satunnaisten otoksen valinta olisi ollut vaikeaa, päädyin harkinnanvaraisiin näytteisiin, eli valitsin itse, ketkä kyselyihini vastaavat. Tässä tapauksessa valitsin siis kyselyyn osallistuvat koulut ja kurssiryhmät.

Kyselyn etuja ovat, että kysely voidaan helposti jakaa suurellekin ryhmälle ja kysymyksiä voidaan esittää paljon. Kyselymenetelmä myös säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä, koska kyselyt voidaan jakaa isolle ryhmälle kerralla. Kyselyn vastaukset ovat myös helposti ja nopeasti siirrettävissä, käsiteltävissä ja analysoitavissa tietokoneen avulla. Kyselyyn liittyy toisaalta ongelmia, esimerkiksi vastaajat eivät välttämättä ole motivoituneita tai kysymysten vastausvaihtoehdot voivat epäonnistua vastaajien näkökulmasta. (Hirsmäki ym 2009, 195.) Käyn läpi kyselyni ongelmakohtia pohdinta-luvussa.

Tein kyselylomakkeet selainpohjaisella Webpropol-kyselytutkimustyökalulla. Webpropolilla on mahdollista lähettää siellä tehty kyselylomake sähköisesti tutkittavalle ryhmälle ja sitä käytetään muun muassa markkina- ja asiakastyytyväisyystutkimuksiin ja työtyytyväisyystutkimuksiin (Webpropol 2017). Käytin tutkimuksessani Webpropolia vain kyselylomakkeiden muotoiluun, jotta lomakkeista saatiin ulkoasultaan mahdollisimman siisti ja helposti ymmärrettävä.

Kummatkin kyselylomakkeet koostuivat 20 väittämästä. Kyselyt oli jaettu seitsemään aihealueeseen: taustatiedot, koulutus, työllisyys, työtehtävät, palkkaus, ura- ja etenemismahdollisuudet sekä tutkinnon arvostus. Kyselyiden väittämät olivat identtiset, mutta taloushallinnon tradenomeilta kysyttiin taloushallinnon merkonomeista ja toisinpäin. Esimerkiksi taloushallinnon tradenomeille suunnatussa kyselyssä oli väittämä: ”Taloushallinnon merkonomeja koulutetaan liikaa”. Merkonomeille suunnatussa kyselyssä väittämä koski taloushallinnon tradenomia: ”Taloushallinnon tradenomeja koulutetaan liikaa”. Kyselyiden viimeinen kysymys oli avoin kysymys, jonka tarkoituksena oli antaa vastaajille mahdollisuus kirjoittaa vapaasti omia näkemyksiä aiheesta. Kyselylomake löytyy liitteestä 1.

Väittämien vastausvaihtoehdot noudattivat 5-portaista Likertin asteikkoa ja olivat:

1. täysin eri mieltä

2. jokseenkin eri mieltä
3. ei samaa eikä eri mieltä
4. jokseenkin samaa mieltä
5. täysin samaa mieltä

Tutkimusta varten jouduin hakemaan tutkimusluvan sekä Haaga-Helialta että Suomen Liikemiesten Kauppaopistolta. Haaga-Helialla on käytössä virallinen tutkimuslupahakemus-pohja, jos tutkimus tehdään koulun opiskelijoille, henkilökunnalle tai alumneille. Tutkimuslupahakemuksen hyväksyy tai hylkää lopulta Haaga-Helian innovaatiojohtaja tai tietyn opintojakson opettaja ja/tai koulutusohjelmajohtaja. Tutkimuslupahakemuksen ideana on, ettei samaa opiskelijaryhmää rasiteta liian usein. (Haaga-Helia 2017d.) SLK:n tutkimuslu-pakäytäntö oli hieman epävirallisempi, ja sain luvan tehdä tutkimuksen heidän opiskelijoil-leen sovittuani ensin tutkimukseen liittyvistä asioista sähköpostin välityksellä.

Tavoitteena oli saada 30 vastausta kummankin koulun taloushallintoon suuntautuneilta oppilailta. Päädyimme yhdessä opinnäytetyöohjaajani kanssa ratkaisuun, että jaan kysely-lomakkeet kummallekin ryhmälle jonkin oppitunnin päätteeksi. Tällä tavoin varmistuttiin, että kyselyihin saatiin riittävä määrä vastauksia. Kysely jaettiin kahden viikon aikana kol-melle SLK:n ja kahdelle Haaga-Helian taloushallintoon suuntautuneille ryhmille. Samalla kun jaoin kyselyt, selitin osallistujille tutkimuksen tarkoituksesta ja opastin kyselyn täyttä-misessä.

5 Vastausten esittely ja analysointi

Kyselyyn osallistui lopulta 29 SLK:n ja 33 Haaga-Helian taloushallintoon suuntautunutta oppilasta. Ennen kyselyiden analysoimista taulukoin saamani vastaukset Exceliin tekemääni havaintomatriisiin. Tein kummallekin ryhmälle, eli merkonomeille ja tradenomeille, oman matriisin. Havaintomatriisissa taulukoidaan kyselylomakkeen muuttujat taulukkoon numeromuotoisena tai muuna arvona, ja sen tarkoituksena on nopeuttaa ja helpottaa kyselylomakkeiden käsittelyä ja analysoinnin aloittamista (Vilka 2015, 72). Numeroin kummankin koulun kyselylomakkeet sen jälkeen, kun olin saanut ne takaisin.

Havaintomatriisin tekeminen oli omassa tutkimuksessani helppoa, koska kyselyt koostuivat taustatietojen lisäksi 20 väittämästä, joiden vastausvaihtoehdot numeroitu. Kuvassa 6 on pieni pala havaintomatriisiani. Ensimmäisellä rivillä matriisissani on aihealueet, joita kysymykset koskevat ja toisella rivillä kysymykseni tai pelkkä kysymyksen numero. Ensimmäisessä sarakkeessa on vastaajien palautuneiden kyselylomakkeiden numerot, jotka olen siis numeroinut palautusjärjestyksessä kyselyiden toteutuksen jälkeen. Käytännössä siis kirjoitin aina yhden kyselyn täyttäneen vastaukset yhdelle riville, jolloin aina yhdelle sarakkeelle tulee kaikkien kyselyyn osallistuneiden vastaukset yhteen kysymykseen.

	1. Taustatiedot		Koulutus					Työllisyys		
vastaaja	Sukupuoli	Ikä	koulutus	2	3	4	5	6	7	8
1	N	23	lukio	3	4	2	2	1	5	4
2	M	24	kaksois	3	5	1	1	1	4	3

Kuva 6. Esimerkki kuvankaappaus havaintomatriisistani

Seuraavissa alaluvuissa esittelen tulokset teemojen mukaisessa järjestyksessä. Havainnollistan tuloksia käyttämällä Excelissä aineistosta tekemiäni kaavioita. Jokaisen teeman jälkeen on yhteenveto kyseisestä teemasta. Joissain tapauksissa, kun vastausvaihtoehdot 1 ja 5 ei ole käytetty paljon, olen muuttanut 5-portaisen asteikon 3-portaiseksi analysoinnin ja hahmottamisen helpottamiseksi. Tällöin neutraali vastausvaihtoehto 3 pysyy samana, mutta vastaus vaihtoehdot 1 ja 2 sekä 4 ja 5 yhdistyvät. 3-portaisen vastausvaihtoehdot ovat siis: Täysin tai jokseenkin eri mieltä, ei samaa eikä eri mieltä sekä täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Prosentit on pyöristetty vastausten vertailun mielekkyyden vuoksi tasalukuihin.

5.1 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot

Kyselyyn vastanneista Haaga-Helian 33 oppilaasta 23 oli naisia ja 10 miehiä. Haaga-Helissa jaoin kyselyt "Kirjanpito ja arvonlisäverotus" -kurssilaisille ja "Tilinpäätös ja yritysvero" -kurssilaisille. Kursseilla oli osittain samoja henkilöitä, joten vastausmäärä jäi sen

takia alhaisemmaksi. Kyselyyn osallistuneiden taloushallintoon suuntautuneiden iät vaihtelivat 20-51 vuoden välillä. Keskiarvoikä oli 27,3, mediaani 25, moodi 21 ja keskihajonta 7,4. Koulutustaustaltaan suurin osa tradenomiryhmästä oli lukion, ammattikoulun tai kaksioistutuksen suorittaneita. Yksi vastaaja oli filosofian maisteri ja kolme vastaaja olivat suorittaneet jonkun muun ammattikorkeakoulututkinnon ennen tradenomiopintoja. Kolme vastaajista mainitsi suorittaneensa merkonomin tutkinnon ennen tradenomiopintoja.

Taulukko 2. Kyselyn vastanneiden tradenomiopiskelijoiden taustatietoja, n=33

Sukupuoli		Ikä	
nainen	23	keskiarvo	27,30303
mies	10	mediaani	25
		moodi	21
		keskihajonta	7,424304

Kyselyyn vastasi 29 SLK:ssa taloushallintoon suuntautunutta merkonomiopiskelijaa. SLK:n puolella kyselyyn osallistuneet olivat ”Kirjanpito ja jaksotukset” -kurssilaisia ja ”Laskutus ja reskontra” -kurssilaisia. Kirjanpito ja jaksotukset -kurssilaisia oli 16 ja he kaikki olivat peruskoulupohjaisia opiskelijoita. Laskutus ja reskontra -kurssilaisia oli 13 ja suurin osa heistä olivat käyneet lukion, suorittaneet aiemmin muun ammattitutkinnon tai kaksioistutuksen ennen nykyisiä merkonomiopintojaan. Kolmella heistä oli myös jo ammattikorkeakoulututkinto suoritettuna ja kahdella yliopistotutkinto. Merkonomiryhmästä 16 oli naisia ja 13 miehiä. Keskiarvoikä oli 24, mediaani-ikä 20,5, moodi 17 ja keskihajonta 8,1.

Taulukko 3. Kyselyn vastanneiden merkonomiopiskelijoiden taustatietoja, n=29

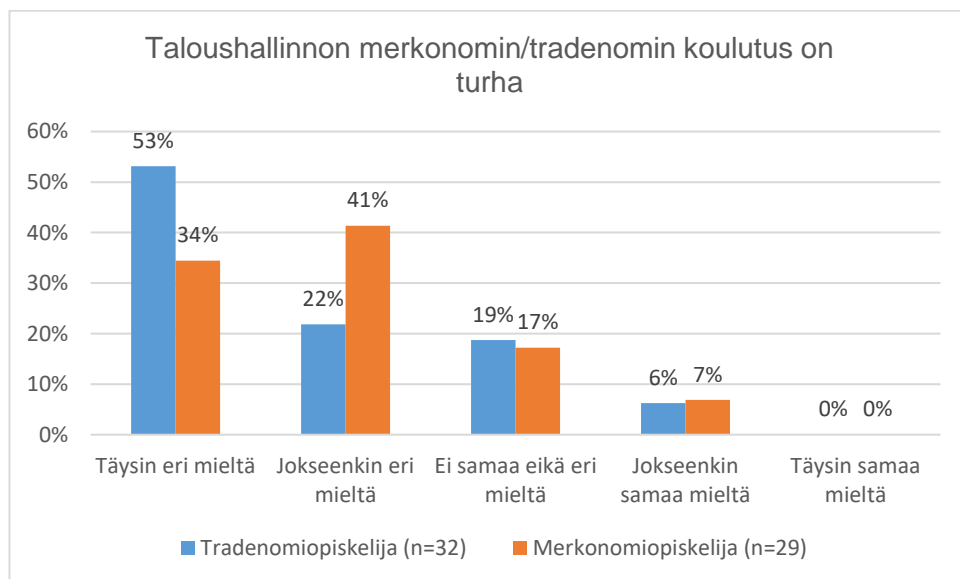
Sukupuoli		Ikä	
nainen	16	keskiarvo	24,03571
mies	13	mediaani	20,5
		moodi	17
		keskihajonta	8,148103

5.2 Ryhmien koulutukseen liittyvät väittämät

Ensimmäinen teema kyselyissä oli koulutus. Tarkoituksena oli selvittää, mitä opiskelijat ajattelevat toistensa koulutuksesta. Taloushallinnon tradenomiopiskelijoille esitettiin siis väittämiä taloushallinnon merkonomiopiskelijoista ja toisinpäin. Koulutukseen liittyviä väittämiä on viisi. Ensimmäinen väittämä oli ”Taloushallinnon merkonomeja/tradenomeja koulutetaan liikaa”. Ensimmäiseen väittämään vastasi 28 merkonomi- ja 32 tradenomiopiskelijaa. Yksi tradenomiopiskelija ja merkonomi jättivät vastaamatta tähän kysymykseen.

Suurin osa kummankin ryhmän vastaajista, 43% merkonomeista ja 56% tradenomeista, valitsivat neutraalin vastauksen ”ei samaa eikä eri mieltä”. Tämä oli yksi kyselyni ongelma, jota mietin myöhemmin pohdinta-luvussa. Vastauksista kuitenkin selviää, että vain 14% taloushallinnon merkonomiopiskelijoista ja 16% tradenomiopiskelijoista uskoo toiseen tutkintoon koulutettavan liikaa opiskelijoita. Lähes puolet, 43% merkonomiopiskelijoista on sitä mieltä, että taloushallinnon tradenomeja ei kouluteta liikaa. Vastaava luku tradenomiopiskelijoilla on 28%. Toisin sanoen suurin osa kummankaan ryhmän opiskelijoista eivät usko vastakkaisen tutkinnon kouluttavan liikaa taloushallinnon osaajia tai heillä ei ole asiaan mielipidettä.

Toinen samansuuntainen koulutukseen liittyvä väittämä oli ”Taloushallinnon merkonomin/tradenomin koulutus on turha”. Kysymykseen vastasivat kaikki muut, paitsi yksi tradenomiopiskelija. Tradenomiopiskelijoista yli puolet, 53% oli sitä täysin sitä mieltä, ettei taloushallinnon merkonomin koulutus ole turha. Yhteensä 75% olivat täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Vain kuusi prosenttia tradenomiopiskelijoista oli jokseenkin sitä mieltä, että taloushallinnon merkonomien koulutus on turha.

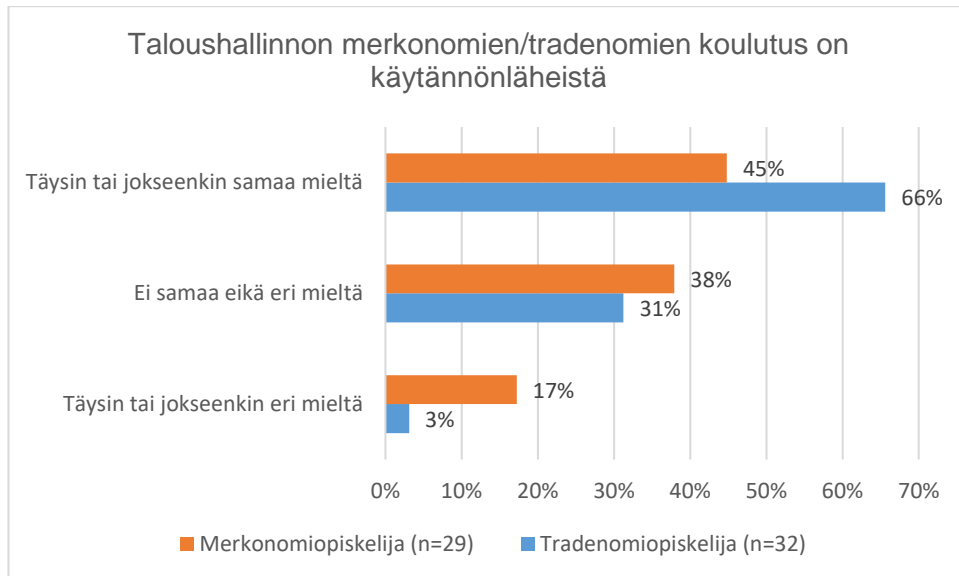
Kaavio 1. Taloushallinnon merkonomin/tradenomin koulutus on turha

Kaaviosta 1 huomataan, että taloushallinnon merkonomiopiskelijat ajattelevat samansuuntaisesti taloushallinnon tradenomien koulutuksen turhuudesta. Ainoa isompi ero ryhmien vastauksissa väittämään oli se, että merkonomiopiskelijat vastasivat enemmän olevansa jokseenkin eri mieltä väittämästä, kun taas tradenomiopiskelijat olivat suurin osa täysin eri mieltä väittämän kanssa. Kummassakaan ryhmässä kukaan ei ollut täysin sa-

maa mieltä väittämän kanssa ja jokseenkin samaa mieltä oli vain 6-7 prosenttia vastaajista. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 17% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 19% vastaajista

Koulutukseen liittyvillä väittämillä yritettiin myös selvittää ryhmien mielikuvia toisen ryhmän opintojen teoreettisuudesta ja vaikeudesta. Taloushallintoon suuntautuneilta merkonomi- ja tradenomiopiskelijoilta kysyttäessä toisen ryhmän opintojen vaikeudesta, vastaukset eivät suuresti eronneet ryhmien välillä. Väittämä oli ”Taloushallinnon merkonomin/tradenomin opinnot ovat vaikeita”. Vain noin joka viides tradenomiryhmästä ajattelee taloushallinnon merkonomiopintojen olevan vaikeita, kun taas noin joka neljäs merkonomiryhmässä ajattelee taloushallinnon tradenomiopintojen olevan vaikeita. Tradenomiryhmässä hieman yli puolet, 56% ovat jokseenkin tai täysin eri mieltä, että taloushallinnon merkonomin opinnot ovat vaikeita ja merkonomiryhmässä 45% on eri mieltä taloushallinnon tradenomin opintojen vaikeudesta. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 31% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 25% vastaajista

Neljäs koulututusta koskeva väittämä oli ”Taloushallinnon merkonomin/tradenomin koulutus on käytännönläheistä”. Yksi opiskelija tradenomiryhmästä ei vastannut tähän kysymykseen. Kaaviosta 2 näkyy, että tradenomiopiskelijat mieltävät taloushallinnon merkonomin opinnot käytännönläheisiksi. Yli puolet tradenomiryhmästä, noin 66% oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja vain 3% oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Myös merkonomeista 45% oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että taloushallinnon tradenomin koulutus on käytännönläheistä. Merkonomiryhmästä 17% oli täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, joten voisi olettaa osan merkonomeista pitävän tradenomin koulutusta enemmän teoreettisena. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 38% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 31% vastaajista.

Kaavio 2. Taloushallinnon merkonomien/tradenomien koulutus on käytännönläheistä

Viidennellä väittämällä haluttiin selvittää, ajattelevatko merkonomi- ja tradenomiryhmät toistensa koulutuksen valmistavan opiskelijat taloushallinnon asiantuntijatehtäviin. Viides väittämä oli ” Taloushallinnon merkonomien/tradenomien koulutus antaa riittävät tiedot ja taidot taloushallinnon asiantuntijatehtäviin”. Tähänkin väittämään jäi yksi tradenomiryhmän vastaus puuttumaan. Kuten kaaviosta 3 näkyy, yli puolet, 56% tradenomiryhmästä eivät usko taloushallinnon merkonomien koulutuksen antavan riittäviä tietoja ja taitoja taloushallinnon asiantuntijatehtäviin. Merkonomeista puolestaan yli puolet, 52% uskovat taloushallinnon tradenomien koulutuksen antavan riittävät tiedot ja taidot taloushallinnon asiantuntijatehtäviin. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 21% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 22% vastaajista.

Kaavio 3. Taloushallinnon tradenomien koulutus antaa riittävät tiedot ja taidot taloushallinnon asiantuntijatehtäviin

5.3 Ryhmien työllisyyteen liittyvät väittämät

Kyselyn toisena teemana oli työllisyys. Työllisyyteen liittyvillä väittämillä haluttiin selvittää, millaisia mielikuvia taloushallinnon tradenomi- ja merkonomiopiskelijoilla on toistensa työllistymisestä tulevaisuudessa. Työllisyyteen liittyviä väittämiä on kolme, joihin vastasivat kaikki kyselyyn osallistuneet.

Ensimmäinen työllisyyttä koskeva väittämä on ”Taloushallinnon merkonomit/tradenomit työllistyvät koulutustaan vastaaviin tehtäviin”. Merkonomiryhmän vastaukset jakaantuivat kysymykseen taulukon 4 esittämällä tavalla tasaisesti samaa mieltä oleviin, eri mieltä oleviin ja neutraaliin vastausvaihtoehtoon. Merkonomiryhmän vastauksia oli kuitenkin eniten täysin tai jokseenkin eri mieltä vaihtoehtoisissa, noin seitsemän prosenttia enemmän kuin ei samaa eikä eri mieltä ja täysin tai jokseenkin samaa mieltä vaihtoehtoisissa. Tradenomiryhmän näkemykset taloushallinnon merkonomien koulutuksen ja työllisyyden välillä oli positiivisempaa ja 42% heistä vastasi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa ja vain 15% oli täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa.

Taulukko 4. Taloushallinnon merkonomit/tradenomit työllistyvät koulutustaan vastaaviin tehtäviin

	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin tai jokseenkin samaa mieltä
Tradenomi (n=33)	15%	42%	42%
Merkonomi (n=29)	38%	31%	31%

Työllisyysteeman toinen väittämä oli ”Taloushallinnon merkonomin/tradenomin työllisyys on hyvällä tasolla”. Yli puolet, 52% tradenomiryhmästä valitsi vastausvaihtoehdoksi neutraalin ei samaa eikä eri mieltä. Tradenomien vastaukset puolesta ja vastaan menivät väittämän osalta melko tasan, mutta noin kuusi prosenttia on vastannut enemmän olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä taloushallinnon merkonomien työllisyyden hyvästä tasosta. Merkonomiryhmästä puolestaan lähes puolet, 45% on täysin tai jokseenkin sitä mieltä, että taloushallinnon tradenomien työllisyys on hyvällä tasolla. Tradenomi- ja merkonomiryhmät ovat suunnilleen saman verran vastanneet, 27% ja 28%, olevansa täysin eri tai

jokseenkin eri mieltä toistensa tulevan työllisyyden olevan hyvällä tasolla. Neutraalin vastausvaihtoehdon merkonomiryhmässä valitsi 28% vastaajista. Taulukko 5 havainnollistaa vastauksia.

Taulukko 5. Taloushallinnon merkonomien/tradenomien työllisyys on hyvällä tasolla

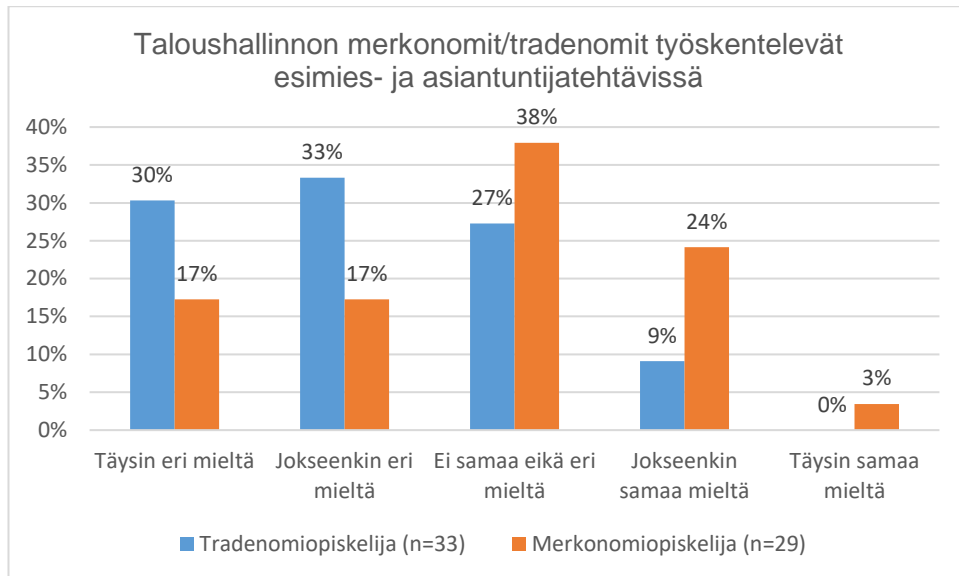
	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin tai jokseenkin samaa mieltä
Tradenomi (n=33)	27%	52%	21%
Merkonomi (n=29)	28%	28%	45%

Työllisyyteen liittyvä kolmas kysymys oli ”Taloushallinnon merkonomit/tradenomit työllistyvät heti valmistumisen jälkeen”. Tähän kysymykseen tradenomien ja merkonomien vastaukset menivät melko tasan. Kummassakin ryhmässä noin puolet, 48% valitsivat neutraalin vaihtoehdon ei samaa eikä eri mieltä. Vain noin viidennes tradenomeista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että taloushallinnon merkonomit työllistyvät heti valmistumisen jälkeen ja joka kolmas tradenomi oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Vastaavasti merkonomeista noin joka neljännes oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa ja 28% täysin tai jokseenkin eri mieltä.

5.4 Ryhmien työtehtäviin liittyvät väittämät

Kyselyn kolmas teema oli työtehtävät, jonka tarkoituksena oli selvittää, millaisissa tehtävissä ryhmät näkevät toistensa valmistumisen jälkeen työskentelevän. Tämän teeman alla oli neljä väittämää, joista ensimmäinen oli ”Taloushallinnon merkonomit/tradenomit työskentelevät esimies- ja asiantuntijatehtävissä”.

Kuten kaaviosta 4 huomataan, taloushallinnon tradenomeista suurin osa ei ole sitä mieltä, että taloushallinnon merkonomit työskentelevät esimies- ja asiantuntijatehtävissä. Noin joka kolmannes tradenomi on väittämän kanssa täysin eri mieltä ja kaksi kolmesta väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä. Tradenomiryhmästä vain 9% on väittämään kanssa edes jokseenkin samaa mieltä. Merkonomiryhmästä puolestaan noin joka neljäs on väittämän kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä, eli he ajattelevat, että taloushallinnon tradenomit työskentelevät esimies- ja asiantuntijatehtävissä. Tosin noin joka kolmas heistä on täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 38% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 27% vastaajista.

Kaavio 4. Taloushallinnon merkonomit/tradenomit työskentelevät esimies- ja asiantuntijatehtävissä

Toisessa työtehtäväteeman kysymyksessä väitettiin, että "Taloushallinnon merkonomit/tradenomit tekevät käytännönläheistä työtä". Yksi tradenomiopiskelija ei vastannut tähän väittämään. Taulukosta 6 näkee suoraan tradenomiryhmän kannan tähän kysymykseen. 22% heistä on valinneet neutraalin ei samaa eikä erimieltä -vaihtoehdon ja loput 78% ovat täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että taloushallinnon merkonomit tekevät käytännönläheistä työtä. Myös melkein puolet, eli 45% merkonomiryhmästä on täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että taloushallinnon merkonomit tekevät käytännönläheistä työtä. Vain 17% merkonomiryhmästä on väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä. Kummassakaan ryhmässä kukaan ei ole täysin eri mieltä väittämän kanssa. Neutraalin vaihtoehdon merkonomiryhmässä valitsi 38% vastaajista.

Taulukko 6. Taloushallinnon merkonomit/tradenomit tekevät käytännönläheistä työtä

	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin tai jokseenkin samaa mieltä
Tradenomi (n=32)	0%	22%	78%
Merkonomi (n=29)	17%	38 %	45%

Kolmannessa työtehtäviin liittyvässä väittämässä kysyttiin työtehtävien monipuolisuudesta ja väittämä oli "Taloushallinnon merkonomin/tradenomin työtehtävät ovat monipuolisia". Yksi tradenomiryhmästä ei vastannut tähän kysymykseen. Tradenomiryhmän ja merkonomiryhmän mielikuvat toistensa työtehtävien monipuolisuudesta eivät poikenneet toisistaan

hirveästi. Kummassakin ryhmässä noin puolet, 46% ja 47%, ajattelevat toistensa työtehtävien olevan monipuolisia. Vain noin 14% merkonomiryhmästä ja 16% tradenomiryhmästä on väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 39% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 38% vastaajista.

Työtehtäviin liittyvässä viimeisessä kysymyksessä väitettiin, että ”Taloushallinnon merkonomit/tradenomit voivat toimia kaikissa yrityksen taloushallinnon työtehtävissä”. Yksi tradenomiopiskelija ei vastannut tähän kysymykseen. Yli puolet merkonomiryhmästä, 62% olivat väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, eli he uskoivat taloushallinnon tradenomien pystyvän toimimaan kaikissa yrityksen taloushallinnon työtehtävissä. Myös tradenomeista 41% olivat väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, eli myös tradenomiryhmässä melkein puolet uskoivat taloushallinnon merkonomin pystyvän työskentelemään kaikissa yrityksen taloushallinnon työtehtävissä. Toisaalta noin joka kolmas tradenomiryhmässä oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Vastaava luku merkonomiryhmässä oli vain 14%. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 24% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 25% vastaajista. Alla oleva kaavio 5 havainnollistaa vastauksia.

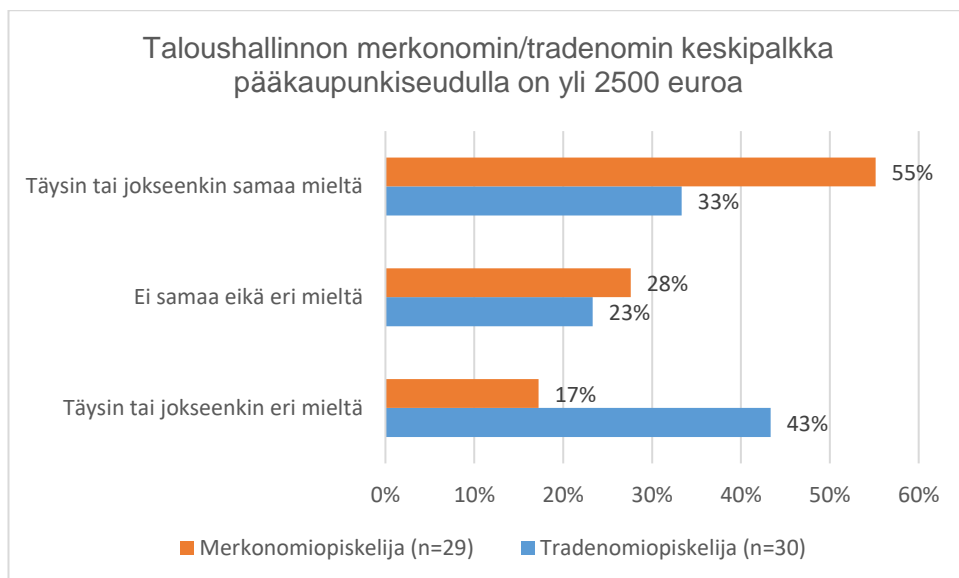
Kaavio 5. Taloushallinnon merkonomit/tradenomit voivat toimia kaikissa yrityksen taloushallinnon työtehtävissä

5.5 Ryhmien palkkaukseen liittyvät väittämät

Kyselyiden neljäntenä teemana oli palkkaan liittyvät asiat. Palkkaan liittyviä kysymyksiä oli kolme, joiden tarkoituksena oli selvittää, millaisia mielikuvia ryhmillä on toistensa palk-

kaan liittyvissä asioissa. Teeman ensimmäinen väittämä oli ”Taloushallinnon merkonomi/tradenomin keskipalkka pääkaupunkiseudulla on yli 2500 euroa”. Tradenomiryhmästä kolme ei vastannut tähän kysymykseen.

Merkonomiopiskelijoista 55% oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että taloushallinnon tradenomioiden keskipalkka pääkaupunkiseudulla on yli 2500 euroa kuussa. Vain 17% merkonomiryhmästä oli täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Tradenomiopiskelijoista melkein puolet, 43% olivat täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, eli he eivät uskoneet taloushallinnon merkonomin keskipalkan olevan yli 2500. Toisaalta noin joka kolmas tradenomiopiskelija oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 28% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 23% vastaajista. Kaavio 6 havainnollistaa vastauksia.

Kaavio 6. Taloushallinnon merkonomin/tradenomin keskipalkka pääkaupunkiseudulla on yli 2500 euroa

Toinen palkkaan liittymä väittämä oli, että ”taloushallinnon merkonomin työsuhde-edut ovat erinomaiset”. Väittämä on jälkeenpäin ajateltuna epäonnistunut, koska työsuhde-etuja on niin monenlaisia, ja ne riippuvat usein enemmän työnantajasta kuin ammattista. Uskon monen vastaajan valinneen neutraalin vaihtoehdon ei samaa eikä erimieltä sen takia, koska väittämä on hyvin täsmentämätön ja epäselvä. Yli 60% kummastakin ryhmästä valitsi neutraalin vaihtoehdon. 6-7% vastaajista olivat väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja noin joka kolmannes vastaajista täysin tai jokseenkin eri mieltä. Väittämän epäselvyyden vuoksi en ota tätä väittämää huomioon yhteenvetoja ja johtopäätöksiä tehdessä.

Palkkaan liittyvä kolmas väittämä on ”Vastavalmistuneen taloushallinnon merkonomin/tradenomin palkka nousee nopeasti”. Kysymykseen vastasivat kaikki kyselyyn osallistuneet. Tradenomiopiskelijat suhtautuivat kriittisesti vastavalmistuneen taloushallinnon merkonomin palkan nopeaan nousemiseen ja vain 9% oli väittämän kanssa samaa mieltä. Yli puolet tradenomiryhmässä, 52% olivat väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Merkonomiopiskelijoiden mielikuvat vastavalmistuneen taloushallintoon suuntautuneen tradenomin nopeasta palkkakehityksestä oli myös kriittisiä. 45% heistä oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Toisaalta kuitenkin noin joka viides merkonomiryhmästä oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 34% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 39% vastaajista. Taulukko 7 havainnollistaa vastauksia.

Taulukko 7. Vastavalmistuneen taloushallinnon merkonomin/tradenomin palkka nousee nopeasti

	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin tai jokseenkin samaa mieltä
Tradenomi (n=33)	52%	39%	9%
Merkonomi (n=29)	45%	34%	21%

5.6 Ryhmien ura- ja etenemismahdollisuuksiin liittyvät väittämät

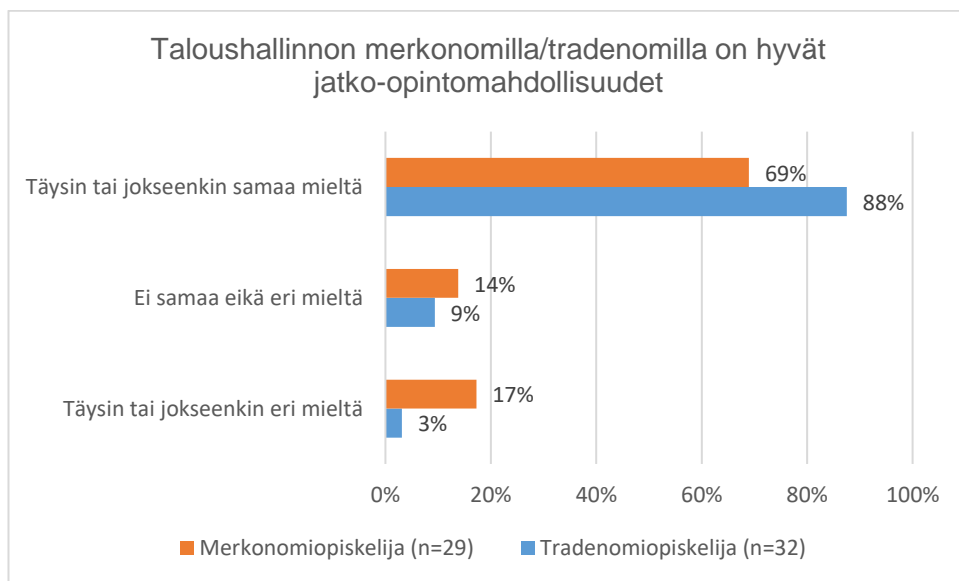
Kyselyn neljäs teema oli ura- ja etenemismahdollisuudet. Teeman tarkoitus oli selvittää, mitä ryhmät ajattelevat toistensa ura- ja jatkokoulutusmahdollisuuksista. Ura- ja etenemismahdollisuuksiin liittyviä väittämiä on kolme. Ensimmäinen väittämä oli: ”Taloushallinnon merkonomilla/tradenomilla on hyvät mahdollisuudet edetä uralla”. Väittämään vastasivat kaikki kyselyyn osallistuneet.

Sekä tradenomi- että merkonomiopiskelijat pitävät toistensa mahdollisuutta edetä urillaan hyvänä. Vastaukset jakautuvat kummallakin ryhmällä samansuuntaisesti taulukon 8 mukaisesti. Tradenomeista 62% on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa ja merkonomiryhmän vastaava lukema on 48%. Vain noin neljäs kummassakin ryhmässä on väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Neutraalin vaihtoehdon merkonomeille suunnatussa kyselyssä valitsi 14% ja tradenomeille suunnatussa kyselyssä 24% vastaajista.

Taulukko 8. Taloushallinnon merkonomilla/tradenomilla on hyvät mahdollisuudet edetä uralla

	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin tai jokseenkin samaa mieltä
Tradenomi (n=33)	27%	24%	48%
Merkonomi (n=29)	24%	14%	62%

Toisessa ura- ja etenemismahdollisuuksiin liittyvässä väittämässä tiedusteltiin ryhmien ajatuksia toisen ryhmän jatkokoulutusmahdollisuuksista. Väittämä oli ”Taloushallinnon merkonomilla/tradenomilla on hyvät jatko-opintomahdollisuudet”. Kuten kaaviosta 7 huomataan, vastaukset olivat kummallakin ryhmällä melko yksiselitteisiä. Merkonomiryhmässä 69% ja tradenomiryhmässä 88% olivat jokseenkin tai täysin samaa mieltä toisen ryhmän hyvistä jatko-opintomahdollisuuksista. Vain 3% tradenomeista ja 17% merkonomeista olivat väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Neutraalin vaihtoehdon merkonomiryhmässä valitsi 14% ja tradenomiryhmässä 9% vastaajista.

Kaavio 7. Taloushallinnon merkonomilla/tradenomilla on hyvät jatko-opintomahdollisuudet

Viimeinen ura- ja etenemismahdollisuuksia koskeva väittämä oli ”Taloushallinnon merkonomi/tradenomi ei voi edetä johtotehtäviin kyseisellä koulutuksellaan”. Jälkikäteen huomasin, että väittämä on hieman harhaanjohtava, jos sitä verrataan edellisiin kysymyksiin. Edelliset kysymykset ovat olleet myönteisessä muodossa, jolloin tämäkin väittämä olisi ollut ”Taloushallinnon merkonomi/tradenomi voi edetä johtotehtäviin koulutuksellaan”. Tä-

män väittämän osalta on olemassa mahdollisuus, että vastaajat ovat lukeneet kysymyksen myönteisessä, eikä kielteisessä muodossa, varsinkin kun se on kysymyslomakkeen viimeisimpiä väittämiä.

Kysymykseen jätti vastaamatta yksi tradenomiopiskelija. Vastauksista käy ilmi, että suurin osa merkonomiopiskelijoista uskovat (52%), että taloushallinnon tradenomiopiskelijat voivat edetä johtotehtäviin koulutuksellaan. Vastaava lukema tradenomeille tehdyssä kyselyssä on 41%. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä merkonomiopiskelijoista väittämän kanssa on 28%. Samoin tradenomeista noin joka kolmas ei usko taloushallinnon merkonomin etenevän kyseisellä koulutuksella johtotehtäviin. Neutraalin vastausvaihtoehdon valitsi merkonomiopiskelijoista 21% ja tradenomiopiskelijoista 25%.

5.7 Ryhmien tutkinnon arvostukseen liittyvät väittämät

Kyselyn viimeisenä teemana oli tutkinnon arvostus. Teemaan liittyi kaksi väittämää, joissa toisen on tarkoitus selvittää ryhmien mielikuvia toisen ryhmän arvosta taloushallinnon työnantajan näkökulmasta ja toisen väittämän yleisesti tutkinnon arvostamisesta työelämässä.

Ensimmäinen tutkinnon arvostusta selvittävä väittämä oli: ”Taloushallinnon työnantajat arvostavat taloushallinnon merkonomia/tradenomia”. Väittämään ei vastannut yksi tradenomiopiskelija eikä yksi merkonomiopiskelija. Yli puolet, 61% merkonomiryhmän vastaajista ovat väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Vain 18% merkonomiryhmästä ovat täysin tai jokseenkin eri mieltä, että taloushallinnon työnantajat arvostavat taloushallinnon tradenomin tutkintoa. Tradenomeista 41% ovat täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että taloushallinnon työnantaja arvostaa taloushallinnon merkonomin tutkintoa. Vain 16% merkonomiryhmästä on täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Neutraalin vaihtoehdon valitsi 44% tradenomeista ja 21% merkonomeista. Taulukko 9 havainnollistaa väittämän vastauksia.

Taulukko 9. Taloushallinnon työnantajat arvostavat taloushallinnon merkonomia/tradenomia

	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin tai jokseenkin samaa mieltä
Tradenomi (n=32)	16%	44%	41%
Merkonomi (n=28)	18%	21%	61%

Toinen tutkinnon arvostukseen liittyvä väittämä oli: ”Taloushallinnon merkonomin tutkintoa arvostetaan yleisesti työelämässä”. Väittämään ei vastannut yksi tradenomi ryhmästä. Kuten kaaviosta 8 näkyy, taloushallinnon merkonomeista suurin osa on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että taloushallinnon tradenomia arvostetaan yleisesti työelämässä. Tradenomeista taas vain noin kolmannes on täysin tai jokseenkin samaa mieltä taloushallinnon merkonomien arvostuksesta. Vain 14% merkonomiryhmästä on täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, kun taas tradenomi ryhmästä jopa 41% on eri mieltä väittämän kanssa. Neutraalin vaihtoehdon valitsi kummassakin ryhmässä noin 28% vastaajista.

Kaavio 8. Taloushallinnon merkonomin/tradenomin tutkintoa arvostetaan yleisesti työelämässä

5.8 Yhteenvedot teemoista

Taloushallinnon merkonomi- ja tradenomiopiskelijat ajattelevat toistensa koulutuksesta aiheiston perusteella melko samalla tavalla. Kummassakin ryhmässä vain harva, noin 15% vastaajista, ajattelee toisia koulutettavan liikaa. Kumpikaan ryhmä ei myöskään pidä toisen ryhmän koulutusta turhana. Vain 6-7 prosenttia vastaajista on jokseenkin sitä mieltä, että toisen ryhmän koulutus on turha.

Taloushallinnon tradenomiopiskelijoista suurimman osan mielestä taloushallinnon merkonomien koulutus on käytännönläheistä ja vain kolme prosenttia heistä on eri mieltä. Myös merkonomiopiskelijoista melkein puolet mieltävät tradenomien koulutuksen käytännönläheisenä, mutta melkein viidesosa on erimielistä siitä, että taloushallinnon tradenomin koulu-

tus olisi käytännönläheistä. Kummassakaan ryhmässä suurin osa ei ajattele toisen ryhmän opintojen olevan vaikeita. Vain noin joka neljännes merkonomiopiskelija ja noin joka viides tradenomiopiskelija uskoo toisen ryhmän opintojen olevan vaikeita.

Suurin ero ryhmien ajatuksissa toistensa koulutuksen suhteen selvisi, kun väitettiin toisen ryhmän koulutuksen antavan riittävät tiedot ja taidot taloushallinnon asiantuntijatehtäviin. Merkonomiopiskelijoista suurin osa uskoo tradenomikoulutuksen antavan riittävät tiedot ja taidot taloushallinnon asiantuntijatehtäviin, kun taas suurin osa tradenomiopiskelijoista ei usko taloushallinnon merkonomin koulutuksessa saatavien oppien riittävän kyseisiin tehtäviin.

Taloushallinnon tradenomeilla on positiivisempi kuva taloushallinnon merkonomien työllistymisestä koulutustaan vastaaviin tehtäviin kuin merkonomiryhmällä tradenomiryhmästä. Yli 40% tradenomiryhmästä uskoo taloushallinnon merkonomien työllistyvän koulutustaan vastaaviin tehtäviin ja vain 15% on tästä eri mieltä. Merkonomiryhmästä 31% uskoo taloushallinnon tradenomin työllistyvän koulutustaan vastaaviin tehtäviin, kun taas jopa 38% merkonomiryhmästä on asiasta eri mieltä.

Vaikka tradenomiryhmällä oli positiivisempi kuva taloushallinnon merkonomien työllistymisestä koulutustaan vastaaviin tehtäviin, vain noin joka viides tradenomiryhmästä ajattelee taloushallinnon merkonomien työllisyyden olevan hyvällä tasolla. Merkonomiryhmästä puolestaan melkein puolet, 45% ajattelee taloushallinnon tradenomin työllisyyden olevan hyvällä tasolla. Kummassakin ryhmässä suunnilleen yhtä moni, 27% ja 28%, on eri mieltä toistensa hyvästä työllisyystasosta.

Taloushallinnon merkonomeilla ja tradenomeilla on samansuuntaiset ajatukset toistensa työllistymisestä heti valmistumisen jälkeen. Noin joka neljäs merkonomi ja joka viides tradenomi uskovat toisen ryhmän työllistyvän heti valmistumisen jälkeen. Kummassakin ryhmässä hieman enemmän vastaajista, 28% merkonomeista ja 33% tradenomeista, ovat eri mieltä toisen ryhmän työllistymisestä heti valmistumisen jälkeen.

Taloushallinnon tradenomeista suurin osa ei ajattele taloushallinnon merkonomien työskentelevän esimies- ja asiantuntijatehtävissä, kun taas osa merkonomeista ajattelee tradenomien toimivan kyseisissä tehtävissä. Vain 9% tradenomiryhmästä uskoo taloushallinnon merkonomin toimivan kyseisissä tehtävissä. Merkonomiryhmästä noin joka neljäs uskoo taloushallinnon tradenomin toimivan esimies- ja asiantuntijatehtävissä ja noin joka kolmas on eri mieltä asiasta.

Taloushallinnon merkonomit ja tradenomit ajattelevat toistensa tekevän käytännönläheistä työtä. Jopa 78% tradenomiryhmästä ja 45% merkonomiryhmästä ajattelevat toisen ryhmän tekevän käytännönläheistä työtä. Taloushallinnon tradenomit eivät ole asiasta eri mieltä, mutta merkonomeista 17% on eri mieltä. Kummatkin ryhmät ajattelevat toisen ryhmän työtehtävistä samansuuntaiset. Noin puolet vastaajista ajattelevat toisen ryhmän työtehtävien olevan monipuolisia ja vain noin 15% kummassakin ryhmässä on erimielistä työtehtävien monipuolisuudesta.

Suurin osa taloushallinnon merkonomeista uskoo tradenomien pystyvän toimimaan yrityksen taloushallinnon työtehtävissä ja vain 14% on tästä eri mieltä. Tradenomiryhmässä suhtaudutaan taloushallinnon merkonomien taloushallinnon työtehtävien laajuuteen kriittisemmin, ja jopa noin joka kolmas tradenomi ei usko taloushallinnon merkonomien pystyvän toimimaan kaikissa yrityksen taloushallinnon työtehtävissä.

Yli puolet taloushallinnon merkonomeista ajattelevat taloushallinnon tradenomin keskipalkan olevan yli 2500 euroa kuussa pääkaupunkiseudulla ja 17% on eri mieltä. Taloushallinnon tradenomeista joka kolmas ajattelee taloushallinnon merkonomin keskipalkan olevan yli 2500 euroa kuussa pääkaupunkiseudulla ja yli 40% on asiasta eri mieltä. Kummassakaan ryhmässä ei ajatella vastavalmistuneen palkan nousevan nopeasti.

Taloushallintoon suuntautuneet tradenomi- ja merkonomiopiskelijat ajattelevat samansuuntaisesti toistensa ura- ja etenemismahdollisuuksista. Suurin osa vastaajista näkevät toistensa mahdollisuudet edetä uralla hyvinä ja samoin jatko-opintomahdollisuudet hyvinä.

Taloushallinnon merkonomit ja tradenomit ovat melko samaa mieltä siitä, että taloushallinnon työnantajat arvostavat toistensa tutkinnon suorittaneita. Vain alle viidennes kummasakin ryhmässä ei usko taloushallinnon työnantajan arvostavan toisen tutkinnon suorittanutta. Merkonomiryhmästä suurin osa uskoo taloushallinnon tradenomin tutkintoa arvostettavan yleisesti työelämässä ja vain 14% on eri mieltä asiasta. Tradenominryhmä suhtautuu taloushallinnon merkonomin tutkinnon arvostamiseen yleisesti työelämässä huomattavasti kriittisemmin. Jopa 41% ei usko taloushallinnon merkonomin tutkintoa arvostettavan työelämässä ja vain 31% uskoo.

6 Pohdinta

6.1 Yhteenveto tutkimuksesta

Tutkimuksesta saamani tulokset tukevat suurimmilta osiltaan tietoperustassa käytyjä teorioita ja aiempia tutkimuksia. Taulukkoon 10 olen merkinnyt, mistä opinnäytetyöni teorialu-
vuista löytyy aiempia tutkimuksia tai teorioita kyselylomakkeen teemoista.

Taulukko 10. Tietoperustan ja kyselyn teemojen peilaus

Kyselyn teema	Teoriaosuus
Koulutus	3.1.
Työllisyys	3.2.
Työtehtävät	2.1, 2.2 ja 3.3.
Palkkaus	3.3.
Ura- ja etenemismahdollisuudet	3.1.
Tutkinnon arvostus	3.4.

Tutkimukseeni osallistuneista taloushallinnon tradenomiopiskelijoista suurimman osan mielestä taloushallinnon merkonomien koulutus on käytännönläheistä ja suurin osa tradenomeista ei myöskään uskonut merkonomiopintojen antavan valmiuksia asiantuntijatehtävissä työskentelyyn. Tradenomiopiskelijoista suurin osa ei myöskään ajattele taloushallinnon merkonomien toimivan esimies- ja asiantuntijatehtävissä ja 78% tradenomeista ovat sitä mieltä, että taloushallinnon merkonomin työ on käytännönläheistä. Opetushallituksen määräämät merkonomin osaamisalakohtaiset osaamistavoitteet tukevat saatuja tuloksia, koska niissä taloushallintoon suuntautuneiden merkonomien tavoite on lähinnä osata toimia asiakaspalvelu- ja toimistotehtävissä.

Ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulututkinnon tavoitteena on muun muassa se, että tutkinnon suoritettuaan henkilöllä on laaja-alaiset tiedot ja taidot toimia oman alansa asiantuntijatehtävissä. Tutkimukseeni osallistuneista taloushallinnon merkonomiopiskelijoista yli puolet uskoivat taloushallinnon tradenomikoulutuksen antavan riittävät tiedot ja taidot taloushallinnon asiantuntijatehtäviin, mutta toisaalta vain 27% merkonomeista ovat sitä mieltä, että taloushallinnon tradenomit toimivat esimies- ja asiantuntijatehtävissä. Lähes puolet merkonomeista ajattelevat taloushallinnon tradenomien tekevän käytännönläheistä työtä. Te-palveluissa 4.2.2017 tekemäni haut taloushallinnon tradenomeille tukevat tuloksia. Vaikka taloushallinnon tradenomin tutkinnon tarkoituksena on antaa riittävät tiedot ja taidot asiantuntijatehtävissä toimimiseen, tarjotaan taloushallinnon tradenomeille silti rutiininomaisia työtehtäviä sisältäviä työpaikkoja. Vuorisen ja Valkosen (2007) tutkimusraportissa kävi myös ilmi, että työnantajat eivät erota tradenomin ja merko-

nomin tutkintoa, jonka takia tradenomeja haetaan ensisijaisesti myös yritysten rutiinitehtäviin. Tutkimukseni mukaan kummassakin ryhmässä noin puolet ajattelevat toistensa työtehtävien olevan monipuolisia ja vain pieni osa vastaajista on asiasta eri mieltä. Työtehtävien monipuolisuutta tukee 3.3. luvussa oleva TE-palveluiden lista taloushallinnon esimerkkitehtävänimikkeistä ja luvussa kaksi esittelemäni taloushallinnon prosessien monipuolisuus.

Taloushallinnon merkonomeista suurin osa uskoo tutkimukseni perusteella taloushallinnon tradenomien pystyvän työskentelemään kaikissa yrityksen taloushallinnon tehtävissä ja tradenomeista hieman alle puolet uskovat taloushallinnon merkonomin pystyvän työskentelemään yrityksen taloushallinnon kaikissa tehtävissä. Tradenomeista kuitenkin kolmannes ei usko merkonomien työtehtävien olevan niin laajat. Te-palveluissa 4.2.2017 tekemäni haun perusteella tradenomeja ja merkonomeja haetaan paljon samoihin tehtäviin yrityksen taloushallintoon. Kuitenkin haussa selvisi, että mitä enemmän työtehtävissä vaaditaan kirjanpidon hallintaa, sitä enemmän työhön vaaditaan tradenomin koulutusta tai haetaan ensisijaisesti tradenomia. Myös Kaitilaisen (2016) ja Villemsonin (2016) listamien tradenomien taloushallinnon työtehtävien perusteella näyttäisi, että tradenomit voivat toimia yleisesti kaikissa yrityksen taloushallinnon tehtävissä.

Taloushallinnon tradenomi- ja merkonomiopiskelijoista suurin osa ei pidä kyselyiden mukaan toistensa koulutuksia turhana eivätkä he usko toisiaan koulutettavan liikaa. Näihin kysymyksiin olisin olettanut vastausten enemmän negatiivisia, koska yleisesti mediassa puhutaan tradenomien ja merkonomien liikakoulutuksesta. Myös esimerkiksi Vuorisen ja Valkosen (2007) tutkimukseen vastanneista ammattikorke- ja yliopistotutkinnon suorittaneen mielestä tradenomeja koulutetaan liikaa työelämän tarpeeseen nähden. Toisaalta tutkimukseni oli rajattu koskemaan vain taloushallintoon suuntautuneita merkonomeja ja tradenomeja eikä yleisesti merkonomeja ja tradenomeja. Taloushallinnon merkonomi- ja tradenomiopiskelijoiden mielikuvat toistensa koulutuksesta ja tulevaisuuden näkymistä olivat kummallakin positiiviset.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä arvioidaan yleensä reliabiliteetti ja validiteetti käsitteiden avulla. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta ja johdonmukaisuutta. Validiteetilla tarkoitetaan puolestaan sitä, että tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä asiaa, mitä on tarkoitus mitata. Validiteetin ja reliabiliteetin käsitteitä käytetään yleisesti määrällisessä tutkimuksessa, mutta kyseisiä termejä vältetään laadullisessa tutkimuksessa. (Hirsjärvi ym. 2009, 231-232.)

Tutkimukseni otos oli vain noin 30 henkilöä kummastakin ryhmästä, joka on todella pieni määrä kyselytutkimukselle. Pieni otoskoko heikentää tutkimukseni reliabelisuutta ja tuloksia on vaikea yleistää koko perusjoukkoon. Otokseni on mielestäni kuitenkin tarpeeksi kattava ja siitä voi jonkinlaisia johtopäätöksiä ja yleistyksiä tehdä. Mielestäni löysin vastauksia pääkysymykseen ”Millaisia mielikuvia taloushallintoon suuntautuneilla merkonomi- ja tradenomiopiskelijoilla on toistensa koulutuksesta ja tulevaisuuden näkymistä?” tarpeeksi kattavasti.

Tutkimukseni validiteetti kärsii kyselylomakkeen puutteellisuudesta ja virheistä, joita en ennen kyselyiden toteuttamista osannut ottaa huomioon. Tämä on ensimmäinen tekemäni kyselytutkimus, joten minun olisi kannattanut perehtyä vielä tarkemmin menetelmäkirjallisuuteen ennen kyselyiden jakamista. Kuten jo vastausten esittely -kappaleessa selitin, en voinut kahta väittämää käyttää ollenkaan hyödyksi tuloksia esitellessä ja pohtiessa. Toinen väittämistä poikkesi täysin edellisten väittämien rakenteesta, joten todennäköisesti moni oli käsittänyt kysymyksen väärin. Toisen väittämän hylkäsin, koska en ollut tarpeeksi selvästi täsmentänyt, mitä tarkoitan kysymykseni termillä. Lisäksi en hyötynyt yhtään kyselylomakkeeni viimeisestä kysymyksestä: ”Tähän voit kirjoittaa vapaasti omia ajatuksia taloushallinnon merkonomeista. Voit myös esimerkiksi täsmentää jotain kysymystä, johon sinulla on kommentoitavaa.” En saanut tähän kysymykseen vastauksia, joista olisi ollut apua tulosten analysoinnin kannalta.

Toinen suuri ongelma kyselylomakkeessani oli vastausvaihtoehdot. Melkein jokaisessa väittämässä suuri osa vastaajista oli valinnut neutraalin ”Ei samaa eikä eri mieltä vaihtoehdon”. Tämä olisi täytynyt huomioida paremmin jo väittämiä miettiessä. Olisin voinut käyttää esimerkiksi neliportaista vastausvaihtoehdorakennetta, mutta silloinkin vastaukset olisivat vääristyneet, jos jollain ei olisi ollut mielipidettä asiaan. Väittämiä olisi ollut ehkä parempi miettiä vielä tarkemmin sellaiseen muotoon, että niiden kanssa olisi ollut helppompaa olla samaa tai eri mieltä. Osaltaan neutraalin vaihtoehdon valitseminen johtui minusta, koska en ollut tarpeeksi painottanut kyselyä jakaessa, että väittämiin ei ole oikeita vastauksia, vaan vastatkaa omien mielikuvien perusteella. Muutama vastaaja oli kirjoittanut kyselylomakkeeseen, että vaikea vastata kysymyksiin, kun ei ole tietoa asiasta. Kyselyn ongelmaksi muodostui myös se, että vastaajat eivät välttämättä olleet kovin motivoituneita vastaamaan kyselyyn. Esimerkiksi yhdelle luokalle jakaessani lomakkeet, moni heistä sanoi, että heillä ei ole aikaa tällaiseen. Lopulta sain heiltä kuitenkin vastaukset heidän opettajansa niin pyytäessä. En usko muutenkaan suuren osan opiskelijoista ottavan tarpeeksi vakavasti heille jaettuja kyselyitä, varsinkin kun niitä heille usein jaetaan joko sähköpostilla tai paikan päällä. Jos tekisin tutkimuksen uudestaan samasta aiheesta, käyt-

täisin hyödykseni teemahaastattelua. Tällöin löytyisi varmasti motivoituneempia vastauksia ja varsinkin kun halusin selvittää mielikuvia, olisi teemahaastattelu ollut senkin kannalta parempi vaihtoehto. Olen kuitenkin luvussa 4.3. perustellut, miksi päädyin kyselylomakkeeseen mieluummin.

Kyselyni tuloksissa ei varsinaisesti ilmennyt mitään uusia näkökulmia tutkimusongelmaan. Opinnäytetyössäni on kuitenkin hyötyä niille merkonomi- ja tradenomiopiskelijoille, jotka miettivät, millaisiin työtehtäviin he haluaisivat tulevaisuudessa.

6.3 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyöprosessi opetti monia asioita oman ajankäytön suunnittelusta, tavoitteiden asettamisesta, omasta oppimisesta ja kirjoittamisesta sekä kyselylomakkeen laatimisesta. Opinnäytetyö on 15 opintopisteen laajuinen, eli sen arvioitu työ määrä on noin 400 tuntia. Teoriassa opinnäytetyön saisi siis valmiiksi hieman yli kahdessa kuukaudessa, jos sitä tekisi arkipäivisin kahdeksan tuntia päivässä. Käytännössä kuitenkin huomasi, että prosessiin liittyy monia asioita, jotka pidentävät opinnäytetyön saamista valmiiksi. Minun tapauksessani opinnäytetyön valmistumista pitkitti myös se, että olin töissä keskimäärin 100 tuntia kuukaudessa.

Oma opinnäytetyöprosessini alkoi syksyllä 2016. Suoritin silloin viimeisiä pakollisia opintojani ja samaan aikaan mietin opinnäytetyöni aihetta. Aiheen valinta on yleensä vaikeaa ja sopivia ja itseä kiinnostavia aiheita olisi kannattanut alkaa miettiä jo heti ensimmäisestä opiskeluvuodesta alkaen. Aihe vaihtui parin kuukauden sisällä monta kertaa, mutta loppuun lopulla olin jo varma aiheestani. Halusin kirjoittaa merkonomien ja tradenomien eroista ja yhtäläisyyksistä ja tein tästä aiheesta opinnäytetyösuunnitelman. Esittelin opinnäytetyösuunnitelmaani ensimmäisessä tapaamisessa ohjaajan kanssa marraskuun alussa. Tapaamisen myötä opinnäytetyön aiheen näkökulma muuttui ja aihe täsmentyi. Lopulta aiheeksi tuli nykyinen aiheeni: ”Taloushallinnon tradenomi- ja merkonomiopiskelijan suhtautuminen toisiinsa”. Kirjoitin marraskuun aikana opinnäytetyösuunnitelman uudeksi ja marras-joulukuun vaihteessa aloittelin opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittamista.

Seuraava opinnäytetyötapaaminen oli tammikuussa. En ollut vielä tällöin saanut opinnäytetyön kirjoittamiseen tarpeeksi motivaatiota ja kirjoittamisen aloittaminen oli todella vaikeaa pitkän joululoman jälkeen. Tapaamisessa sain kannustusta ja motivaatiota kirjoittamiseen. Sovimme ohjaajan kanssa tarkemmin aikatauluista, milloin opinnäytetyön teoria-

osuus pitää olla valmis ja milloin suoritan tutkimukseeni kuuluvat kyselyt ja haen niihin tarvittavat tutkimusluvut. Sovimme myös, milloin koko opinnäytetyön pitäisi olla valmis. Tapaamisen jälkeen aloitin tosissani opinnäytetyön kirjoittamisen.

Tein Excelissä itselleni aikataulun, johon ensin merkitsin ohjaajani kanssa sovitut palautuspäivät ja työvuoroni. Työpäivinä en yleensä tehnyt opinnäytetyötä ollenkaan. Tämän jälkeen kirjoitin viikko- ja päiväkohtaisesti, mitä minun täytyy kirjoittaa pysyäkseni aikataulussa. Illalla merkitsin aikatauluun, pysyinkö tavoitteessa vai en. Välillä en pysynyt aikataulussa, jos esimerkiksi tein sillä viikolla enemmän töitä kuin oli tarkoitus. Joskus suunniteltamani opinnäytetyön sisällöstä muuttui ja näin ollen suunniteltu päiväohjelma saattoi muuttua. Aikataulujen noudattaminen opetti paineen alla työskentelyä, varsinkin kun samaan aikaan opinnäytetyön kanssa piti miettiä työaikatauluja. Oman aikataulun suunnittelu oli yllättävän vaativaa, koska esimerkiksi muissa koulukursseissa aikataulut olivat valmiiksi suunniteltuja. Loppujen lopuksi pysyin hyvin suunnitellussa aikataulussa.

Sain teoriaosuuden tehtyä sovitussa aikataulussa ja esittelin sen ohjaajalle maaliskuun alussa. Samalla esittelin myös tekemäni alustavan kyselylomakkeen. Ohjauksessa sain muutamia korjausehdotuksia teoriaosuuteen ja sain neuvoja kyselylomakkeen laatimiseen Webropolissa. Kyselyt oli tarkoitus jakaa maaliskuun aikana ryhmille, ja onnistuin pysymään aikataulussa kyselyiden suhteen. Vaikka kyselylomakkeet olivat valmiita jo maaliskuun alussa, sain viimeiset kyselyt jaettua vasta maaliskuun lopussa. Kyselyiden jakaminen oli hidasta, koska jaoin kyselyt oppitunneilla, eli jouduin opettajien kanssa sopimaan ryhmät ja päivät, milloin voin jakaa kyselyt. Lisäksi Haaga-Helian opiskelijoilla oli maaliskuussa intensiiviviikko, jolloin ei ollut sopivia ryhmiä, joille jakaa kyselyitä. Toisaalta sopivia ryhmiä odotellessa oli aikaa tehdä korjauksia teoriaosuuteen ja tutustua vielä tarkemmin menetelmäkirjallisuuteen. Menetelmäkirjallisuuden lukeminen opetti paljon tutkimuksen kirjottamisesta ja tekemisestä. Oman oppimisen kannalta olisi ollut parempi, jos olisin tutustunut menetelmäkirjallisuuteen tarkemmin jo ennen koko opinnäytetyöprosessia.

Lisäsin saadut kyselyiden vastaukset Excelissä tekemääni havaintomatriisiin sitä mukaa, kun sain kyselyitä tehtyä. Se nopeutti aineiston saamista tilastolliseen muotoon. Kun olin saanut kaikki vastaukset, aloitin tekemään kaavioita ja taulukoita vastauksista. Huhtikuun alussa esittelin melkein valmiin opinnäytetyöni ohjaajalleni, jolta sain vielä parannusehdotuksia. Valmiin työn palautin huhtikuun puolessa välissä. Opinnäytetyöprosessini kesti siis noin puoli vuotta, johon kuului välillä paljon kirjoittamista ja välillä opinnäytetyön kirjoittaminen oli vähäisempää työasioiden, vastausten odottelun tai jonkun muun syyn takia.

Lähteet

Ammattinetti 2017. Taloushallinto. Luettavissa: <http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/de-tail/6d91ff7ac0315a8d0144dd9038a77bb1?link=true>. Luettu: 4.2.2017.

Haaga-Helia 2016. Ohje pitkien raporttien laatimiseen (ONT-mallipohja). Intranet. Luettu: 20.1.2017.

Haaga-Helia 2017a. Liiketalouden koulutusohjelman rakenne, sisältö ja laajuus. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/liiketalouden-koulutusohjelma-helsinki-paiva?userLang=fi>. Luettu: 20.1.2017.

Haaga-Helia 2017b. Haaga-Helian verkkosivun etusivu. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/etusivu?userLang=fi>. Luettu: 20.1.2017.

Haaga-Helia 2017c. Liiketalouden koulutusohjelma, opintojaksokuvaukset. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/liiketalouden-koulutusohjelma-helsinki-nuoret/opintojaksokuvaukset?userLang=fi>. Luettu 18.3.2017.

Haaga-Helia 2017d. Aiheen valinta ja tutkimuslupa. Intranet. Luettu: 20.1.2017

Helén, M. 2012. Merkonomien ammatillinen identiteetti, s. 24, 26-27, 36-42, 50-52, 58-70. Pro gradu -tutkielma Tampereen yliopisto 2012. Luettavissa: <https://tam-pub.uta.fi/bitstream/handle/10024/83850/gradu06120.pdf?sequence=1>. Luettu: 25.1.2017.

Hirsjärvi, S & Helena Hurme, H 2015. Tutkimushaastattelu. E-kirja. Gaudeamus. Helsinki.

Hirsjärvi, S, Remes, P & Sajavaara, P 2009. Tutki ja Kirjoita. Tammi. Jyväskylä.

Ikäheimo, S. & Malmi, T. & Walden, R. 2012. Yrityksen laskentatoimi. Sanoma Pro. Helsinki.

Kaltainen, I. 2016. Tradenomin taloushallinnon osaamistarpeet suurten organisaatioiden näkökulmasta, s. 29, 37-42, 44-46, 48. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/110520/Kaltainen_lisa.pdf?sequence=1. Luettu: 5.2.2017.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. E-kirja. Talentum Media. Helsinki.

Laitinen, A. 2013. Koulutustason vaikutus taloushallinnon alalle työllistymiseen, s. 23-24, 33-35. Opinnäytetyö Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu 2013. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/65777/Laitinen_Anne.pdf?sequence=1. Luettu: 21.1.2017.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017a. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulutusjärjestelmä. Luettavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusaerjestelmae/?lang=fi>. Luettu: 19.1.2017.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b. Korkeakoulutus. Luettavissa: <http://minedu.fi/korkeakoulutus>. Luettu 18.3.2017

Opetushallitus 2017a. Kuva Suomen koulutusjärjestelmästä. Luettavissa: <http://www.oph.fi/download/1a3568d877c5b7442655a037a7dcf89e34879734.jpg>. Luettu: 19.1.2017.

Opintopolku 2017. Kaksoistutkinto. Luettavissa: <https://opintopolku.fi/wp/amatillinen-koulutus/useampi-tutkinto-samanaikaisesti/>. Luettu 19.1.2017.

Opintopolku 2016. Liiketalouden perustutkinto. Opetushallituksen perusteet, voimaantullut 01.08.2016. Luettavissa: <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/1989066>. Luettu: 19.1.2017.

Parkkinen, T. 2010. Merkonomista tradenomiksi? Selvitys merkonomien jatkokoulutustarpeista ja työllistymisestä, s. 22-27, 27-30. Opinnäytetyö Hämeen Ammattikorkeakoulu 2010. Luettavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14678/Parkkinen_Tuula.pdf.pdf;jsessionid=604F085FCE54B8E81F84A300AA304840?sequence=1. Luettu: 22.1.2017.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628 25 §. Luettu 19.1.2017.

Suomen Liikemiesten Kauppaopisto 2017a. Merkonomi peruskoulupohjaisena. Luettavissa: <https://www.businesscollege.fi/>. Luettu: 20.1.2017.

Suomen Liikemiesten Kauppaopisto 2017b. Verkkosivun etusivu. Luettavissa: <https://www.businesscollege.fi/>. Luettu: 20.1.2017.

- Suomen Liikemiesten Kauppaopisto 2017c. Opinto-opas 2016-2017. Luettavissa: <https://www.businesscollege.fi/opinto-opas/2016-2017/9-opintoluettelot/>. Luettu 18.3.2017.
- Talouselämä 2015. Taloushallinto tarvitsee uudenlaisia osaajia. Luettavissa: <http://www.talouselama.fi/tebatti/taloushallinto-tarvitsee-uudenlaisia-osaajia-3475538>. Luettu 27.2.2016.
- Taloushallintoalan tradenomit ry 2017. Uramahdollisuudet. Luettavissa <http://www.taloushallintoalantradenomit.fi/uramahdollisuudet>. Luettu: 8.2.2017.
- Talousplus 4.1.2016. Moderni kirjanpitäjä on talouden asiantuntija. Luettavissa: <https://www.talousplus.fi/blogi/moderni-kirjanpitaja-on-talouden-asiantuntija/>. Luettu 25.2.2017.
- TE-palvelut. Taloushallinnon tehtävänimikkeitä. Luettavissa: <http://www.mol.fi/avo/alat/23.htm>. Luettu: 4.2.2017.
- Tilastokeskus 2017. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Luettavissa: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>. Luettu 25.3.2017
- Tilisanomat 2014. Ahvenniemi Juha. Uusi taloushallinto 2025. Luettavissa: <http://tilisanomat.fi/kolumni/uusi-taloushallinto-2025>. Luettu: 25.2.2017.
- Tomperi, S. 2014. Käytännön kirjanpito. Edita. Porvoo.
- Tradenomiliitto 2016. Jäsentutkimus 2015. Luettavissa: http://www.tral.fi/site/assets/files/1197/tral-jasentutkimus2015_webversion.pdf. Luettu: 27.1.2017.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoululaista 1129/2014
- Vilkka, H. 2015. Tutki ja Kehitä. E-kirja. PS-kustannus. Jyväskylä.
- Villemson, E. 2016. Tradenomien näkemys taloushallinnon osaamisestaan ja koulutuksen työelämän vastaavuudesta, s. 10-18, 20-24. Haaga-Helia opinnäytetyö. Luettavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/115909/Opinnaytetyo%20Elisabeth%20Villemson.pdf?sequence=1>. Luettu 7.2.2017.

Vuorinen & Valkonen 2007. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. Korkeakoulutuksesta työelämään, s. 93-94. Luettavissa: <https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo/julkaisut/2007/korkeakoulutuksesta-tyoelamaan>. 8.2.2017.

Webropol 2017. Käyttötarkoitukset. Luettavissa: <http://webropol.fi/kayttotarkoitukset/> .
Luettu: 19.3.2017.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake taloushallintoon suuntautuneille merkonomi- ja tradenomiopiskelijoille

Kysely taloushallinnon merkonomi/tradenomiopiskelijoille

Hyvä taloushallintoon erikoistunut merkonomiopiskelija/tradenomiopiskelija!

Tämä kysely on osa opinnäytetyöni empiiristä osaa. Tarkoitukseni on selvittää, miten taloushallintoon suuntautuneet merkonomi- ja tradenomiopiskelijat suhtautuvat toisiinsa ja millaisia ajatuksia heillä on toisistaan.

Kysely on järjestetty kuuteen eri osa-alueeseen, joissa jokaisessa on 3-5 väittämää.

Väittämiin ei ole oikeita vastauksia, vaan tarkoitus on selvittää mielikuvianne.

Kyselyn lopussa on yksi avoin kysymys, johon voit vapaasti kirjoittaa ajatuksia kyselyn aiheesta. Väittämien vastausvaihtoehdot ovat:

1. täysin eri mieltä
2. jokseenkin eri mieltä
3. ei samaa eikä eri mieltä
4. jokseenkin samaa mieltä
5. täysin samaa mieltä

Taustatiedot

Sukupuolesi

Ikäsi

Koulutustaustasi (Esimerkiksi peruskoulu, lukio, kaksoistutkinto)

Koulutus

Taloushallinnon merkonomeja/tradenomeja koulutetaan liikaa

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomien/tradenomien koulutus on käytännönläheistä

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomin/tradenomin opinnot ovat vaikeita

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomien/tradenomien koulutus antaa riittävät tiedot ja taidot taloushallinnon asiantuntijatehtäviin

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomin/tradenomin koulutus on turha

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Työllisyys

Taloushallinnon merkonomit/tradenomit työllistyvät koulutustaan vastaaviin tehtäviin

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomien/tradenomien työllisyys on hyvällä tasolla

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomit/tradenomit työllistyvät heti valmistumisen jälkeen

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Työtehtävät

Taloushallinnon merkonomit/tradenomit työskentelevät esimies- ja asiantuntijatehtävissä

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomit/tradenomit tekevät käytännönläheistä työtä

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomin/tradenomin työtehtävät ovat monipuolisia

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomit/tradenomit voivat toimia kaikissa yrityksen taloushallinnon työtehtävissä

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä

☐ 5. täysin samaa mieltä

Palkkaus

Taloushallinnon merkonomin/tradenomin keskipalkka pääkaupunkiseudulla on yli 2500 euroa

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomin/tradenomin työsuhde-edut ovat erinomaiset

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Vastavalmistuneen taloushallinnon merkonomin/tradenomin palkka nousee nopeasti

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Ura- ja etenemismahdollisuudet

Taloushallinnon merkonomilla/tradenomilla on hyvät mahdollisuudet edetä uralla

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomilla/tradenomilla on hyvät jatko-opintomahdollisuudet

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomi/tradenomi ei voi edetä johtotehtäviin kyseisellä koulutuksellaan

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Tutkinnon arvostus

Taloushallinnon työnantajat arvostavat taloushallinnon merkonomia/tradenomia

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Taloushallinnon merkonomin/tradenomin tutkintoa arvostetaan yleisesti työelämässä

- ☐ 1. täysin eri mieltä
- ☐ 2. jokseenkin eri mieltä
- ☐ 3. ei samaa eikä eri mieltä
- ☐ 4. jokseenkin samaa mieltä
- ☐ 5. täysin samaa mieltä

Tähän voit kirjoittaa vapaasti omia ajatuksia taloushallinnon merkonomeista. Voit myös esimerkiksi täsmentää jotain kysymystä, johon sinulla on kommentoitavaa.